

O B E C O R O V N I C A

Obecný úrad, 966 52 Orovnica č. 96, okres Žarnovica

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

OROVNICA

(návrh)

Charakteristika:

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR) obce Orovnica v zmysle ustanovenia § 8 ods. 1 Zákona NR SR č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v PHRSR VUC BBSK.

Schválený PHRSR obce je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa ods. 8 § 8 s poukázaním na § 4 ods. 2 citovaného zákona.

PHRSR je východiskom pre programové rozpočty obce na roky 2012, 2013 a 2014, obsahuje i program rozvoja bývania do roku 2025, ale je i podkladom pre spracovanie požiadavky obce na zaradenie rozvojovej verejnej práce do rozpočtového programu BBSK podľa § 5 ods. 4 Zákona NR SR č.260/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 254/1998 Z. z. o verejných prácach.

Katarína Forgáčová
starostka obce

november 2011

O b s a h :

1. Analyticko – strategická časť

- a) Súhrnná geografická, kultúrno-historická a sociálno-ekonomická charakteristika obce a charakteristika stavu vybavenosti a obsluhy územia obce
- b) Hodnotenie a analýza hospodárskej situácie, sociálnej situácie, environmentálnej situácie a situácie v oblasti kultúry a vybavenosti a obsluhy územia obce
- c) Analýza väzieb strategických dokumentov v oblasti regionálneho rozvoja s územím obce
- d) Určenie rozvojového potenciálu a limitov rozvoja územia obce, definovanie podmienok udržateľného rozvoja
- e) Stratégia rozvoja obce, pri zohľadnení jej vnútorných špecifik, ktorá určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce
- f) Analýza finančných potrieb a možností financovania PHRSR obce

2. Programová časť

- a) Zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie PHRSR obce
- b) Inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie PHRSR obce
- c) Finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie
- d) Systém monitorovania a hodnotenia PHRSR obce s ustanovením merateľných ukazovateľov
- e) Časový harmonogram realizácie PHRSR

Poznámka:

Do spracúvania podkladov bola zapojená verejnosť, obyvatelia obce pomocou dotazníka, ktorý obsahoval 8 strán. Podnikateľské subjekty mali možnosť vyplniť tabuľku, Podklad do PHRSR obce.

Po vyhodnotení podnetov a návrhov sa vykonalo ich zapracovanie do tohto pracovného výťažku.

1. Analyticko – strategická časť

a) Súhrnná geografická, kultúrno-historická a sociálno-ekonomická charakteristika obce
a charakteristika stavu vybavenosti a obsluhy územia obce

Obec sa nachádza v juhozápadnom cípe Banskobystrického kraja asi 6 km na sever od Hronského Beňadika a o niečo menej na juh od Novej Bane na pravom brehu rieky Hron, ktorý sa považuje za biokoridor nadregionálneho významu. Od hlavnej cesty prechádzajúcej Pohroním je vzdialená približne 1,5 km. Na severe susedí s Novou Baňou, na juhovýchode s Tekovskou Breznicou, na juhu s Hronským Beňadikom a na západe s Tekovskými Nemcami.

Do obce Orovnica zabezpečuje prístup regionálna cesta 1. Triedy 65 (E 571) Nová Baňa – Hronský Beňadik a železničná trať Hronská Dúbrava – Palárikovo.

Chotár obce sa rozprestiera väčšinou na juhovýchodných svahoch Pohronského Inovca a iba jeho nepatrná časť je v údolí Hrona. Nadmorská výška v chotári je od 185 – 718 m.n.m. Najvyššie položené miesto je vrch Čaračín – 718 m.n.m. a najnižšie položené miesto je pri Hrone za Humnom – 185 m.n.m.

Zaujímavou historickou pamiatkou je rozhodne zemný val, ktorý sa začína na kóte 378 m na západnom svahu nad brehom Hrona južne od cintorína obce – Úkolné. Na sever od tejto kóty sa tiahnu rovnobežné valy s priekopami na ich východnej strane až do úrovne kóty 300, odkiaľ pokračujú po východnom svahu protiľahlého kopca s najvyšším bodom 413 m (Červený kameň) a to až k Hradiskému potoku (označuje sa aj ako Orovnický potok). Tu sa oba valy zatáčajú takmer v pravom uhle na severozápad a rovnobežne s potokom pokračujú ako jeden val s priekopou na vnútornej strane, privrátenej k svahu, asi v dĺžke 400 m. V úseku rovnobežnom k potoku veľmi mierne stúpa, až kým nedosiahne na svahu miesto prakticky neprekonateľných brál, ktoré sú prírodným útvarom. Val sa na tieto brálah pripája takmer kolmo a ďalej už nepokračuje. Prvý úsek pozostáva z dvoch valov v celkovej dĺžke asi 800 m. Vnútorň val je vyšší, vonkajší, východne od neho je nižší. Priestor medzi nimi je akási priekopa, v ktorej počas daždivého počasia steká voda. Priekopa vznikla pri vyberaní zeminy na navŕšenie valu. Podobne vznikla priekopa pred nižším valom, ale tá je od neho oddelená asi 1 m širokou rovnou plochou – bermou. Výškový rozdiel medzi dnom vonkajšieho nižší asi o 0,5 m. Za ohybom nad potokom sú valy zhruba rovnako vysoké, ale od seba vzdialené 4 až 5 m. Časť opevnenia rovnobežná s potokom je zarezaná do prudkého svahu hory. Vyberaním zeminy a nasypáním valu na svahu hory vznikla dlhá pomerne pravidelná plošina. Na kóte 378 nad Hronom sa valy strácajú. Je to miesto miernej náhornej plošiny, odkiaľ bol skvelý výhľad na okolie. Valy mali chrániť oblasť západne a juhozápadne od nich proti útokom zo severu. Opevnenie v celkovej dĺžke meria asi 1200 m, z čoho zhruba tri štvrtiny sú zdvojené valy. Na ich aktívnu obranu by bolo potrebné najmenej 200 – 300 mužov, ale počet na vybudovanie valov bol rozhodne vyšší. Nakoľko na lokalite nebol prevedený archeologický výskum, je ťažké ho spoľahlivo datovať. Ale jeho vznik pravdepodobne súvisel so silne opevnenou Slovenskou bránou.

Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1209. V dokumente z toho roku sa obec spomína pod názvom Varanza. Predpoklad staršieho osídlenia dokazuje existencia valového opevnenia o celkovej dĺžke 1200 m nachádzajúceho sa na juhozápadnom okraji chotára v susedstve s Hronským Beňadikom a Tekovskými Nemcami. Stará dedina sa lokalizuje v dolnej časti, v blízkosti cintorína pri hlavnej ceste Nová Baňa – Orovnica. Pred nebezpečenstvom zo strany Turkov sa premiestnila do vyšších zalesnených polôh, tu však existenciu obyvateľov ohrozoval nedostatok vody a neúrodná zem, čo malo za následok, že začiatkom 16. storočia bola obec opustená. So súhlasom opäť opustené pozemky zabrali noví osadníci z Breznice – poddaní ostrihomského biskupa, čím si uplatňovali po stáročia nárok na celú Orovnicu.

Až začiatkom 18. storočia nastáva spokojnejšie obdobie pre vývoj obce, žilo v nej okolo 300 obyvateľov. Rozvoj obce bol narušený počas II. Svetovej vojny, obec bola takmer úplne zničená

a veľká časť obyvateľov zahynula. Počas nej pri prechode Hrona prišlo o život vyše 60 partizánov z Nitrianskej partizánskej brigády, na ich počesť je tu vybudovaný pamätník.

V roku 1983 sa ukončil i spor o katastrálnu hranicu medzi Orovnicou a Tekovskou Breznicou a za platnú hranicu katastra sa považuje pravá strana Hrona. V hornej časti obce je kostol, ktorý bol vybudovaný v roku 1935.

Katastrálne územie je tvorené treťohornými vulkanickými horninami Pohronského Inovca, prevažne andezitového zloženia, geneticky patriacimi štiavnickému stratovulkánu, ako aj kvartérnymi sedimentami, prevažne svahovými uloženinami, náplavami Orovnického potoka a nivy Hrona.

Vulkanické horniny sú zastúpené útvarmi spodnej a vrchnej stavby štiavnického stratovulkánu. Staršie útvary spodnej stavby sú budované prevažne pyroxenickými andezitmi, resp. augiticko-hyperstenickými andezitmi a ich lávovými brekciami, patriacimi stratovulkanickému plášťu a periférnej vulkanickej zóne. Prevládajú v juhovýchodnej časti k.ú. Na svahoch bližšie k doline Hrona, ako aj v záreze doliny Orovnického potoka v západnej časti k.ú. Nadložné mladšie horniny vrchnej stavby sú reprezentované prevažne lávovými prúdmi amfibolicko-pyroxenických andezitov a ich epiklastickými vulkanickými brekciami. V rámci k.ú. vystupujú vo vyšších nadmorských výškach v pohorí Pohronský Inovec, medzi Novou Baňou – Starou Hutou, Bukovinou a Orovnicou.

V južnej časti k.ú. v malom území na miernych svahoch nad údolím Hrona, na oboch stranách Orovnického potoka, vystupujú litorálne sedimenty spodného sarmatu: tufitické ílovce a siltovce s vrstvičkami lignitu, s časti pokryté kvartérnymi svahovými ílovitými hlinami.

Z kvartérnych bližšie nečlenených útvarov sú zastúpené rôzne deluviálne sedimenty, prevažne hlinito-kamenité sutiny, vo výplni bočných údolí a erózných rýh v svahovitom teréne. Dolina Orovnického potoka je vyplnená štrkovými, piesčitými a hlinito-piesčitými holocénnymi fluvialnymi sedimentami. Juhovýchodná časť k.ú. je budovaná prevažne hlinito-piesčitými uloženinami aluviálnej nivy Hrona. V nive Hrona prevláda pomerne teplý, suchý kotlinový región. V západnej časti územia prevláda mierne teplý až vlhký klimatický región s chladnou zimou. Priemerná ročná teplota je 8-9 stupňov celzia. Najteplejším mesiacom v roku je júl (17-18 stupňov celzia). Priemerný ročný úhrn zrážok je 700-800 mm. Vo vegetačnom období je mierny vlhový deficit (60-80 mm). Snehová pokrývka sa vyskytuje v danom území 60 dní v roku. Prúdenie vzduchu je od severozápadu a severovýchodu na juhovýchod a juhozápad, priemerná rýchlosť vetra sa pohybuje od 2-4 m/s.

Územie patrí do povodia rieky Hron (číslo hydrologického poradia 4-23-4) a jeho prítokov Orovnického potoka a Cigánskeho potoka, ktoré odvádzajú vody zo severnej strany Pohronského Inovca. Východnou stranou územia sa po celej jeho dĺžke vinie hydrický koridor nadregionálneho významu Hron, ktorý je v zmysle Vyhlášky MP SR č. 2211/2005 Z.z. zaradený medzi významne vodohospodárske toky.

Orovnický potok pramení pod Krásnym vrchom, preteká cez Hradiskú dolinu a vlieva sa do Hrona. Pri ústí sa jeho koryto rozlieva a priľahlá plocha tvorí prirodzené biocentrum s cieľovým spoločenstvom vlhkej lúky na alúviu vodného toku Hron. Má dĺžku 6560 m.

Cigánsky potok pramení v severnej časti katastrálneho územia Orovnica na katastrálnej hranici s Novou Baňou v časti Práče. Preteká Cigánskou dolinou, vchádza do zastavaného územia obce a následne sa vlieva do Hrona. Má celkovú dĺžku 3290 m.

Okrem nich je tu niekoľko nevýznamných bezmenných vodných tokov.

Pôdny fond územia tvoria poľnohospodárske a lesné pôdy s prevahou kambizemí, z produkčného hľadiska sú stredne až málo úrodné. Vlastnosti a kvalita poľnohospodárskych pôd sú vyhodnocované pomocou aktualizovaných bonitovaných pôdnoekologických jednotiek BPEJ.

Dominantnými pôdami podľa mapovania BPEJ sú kambizeme typické, kambizeme typické kyslé, kambizeme luvizemné na minerálne bohatých zvetralinách vulkanitov, stredne ťažké – lokálne kambizeme andozemné nachádzajúce sa hlavne v západnej a centrálnej časti záujmového územia (Štále, Zadné Kopanice, Ceriny) patriaceho do dostatočne teplého, suchého pahorkatinného klimatického regiónu.

Podľa fyto geografického členenia Slovenska patrí riešené územie do oblasti západokarpatskej flóry, obvodu predkarpatskej flóry, fyto geografického okresu Slovenské Stredohorie podokresu Vtáčnik. Toto začlenenie znamená, že v druhovom zložení vegetácie i živočíšstva prevládajú lesné karpatské druhy.

Reálna vegetácia v k.ú. Orovnica je na značnej ploche tvorená lesnými porastami, v kotlinách je územie odlesnené. Územne patria tieto lesy do LHC Nová Baňa, lesný obvod Orovnica a ich celková výmera dosahuje 464 ha. Sú dôležitým ekostabilizačným prvkom. Uvedené lesné porasty sú zaradené do kategórie hospodárskych lesov (96,24 %) a do kategórie ochranných lesov (3,76 %). V záujmovom území sú zastúpené lesné spoločenstvá dubového, bukovo-dubového a dubovo-bukového lesného vegetačného stupňa. Prevládajúce lesné typy sú suché bukové dúbravy, živné dubové bučiny a kamenité dubové bučiny s lipou. Druhové zloženie lesov je pomerne pestré a vo veľkej miere zodpovedá prirodzenému druhovému zloženiu. V druhovom spoločenstve prevláda dub zimný, dub letný, hrab obyčajný, buk lesný. V niektorých porastoch sa nachádzajú nepôvodné druhy drevín, ako sú borovica lesná, borovica čierna, smrekovec opadavý a agát biely.

V záujmovom území sa vyskytujú lúčne spoločenstvá od prírodných, cez poloprírodné trávnaté porasty až po umelo vysiate porasty. Existujúce lúčne úhory postupne zarastajú nelesnou drevitou vegetáciou.

Na sledovanom území žije prevažná časť živočíchov vyskytujúcich sa na Slovensku, niektoré z nich sú chránené. V skupine plazov a obojživelníkov je chránená ropucha bradavičnatá, rosnička zelená, skokan zelený, užovka obyčajná, jašterica obyčajná, jašterica zelená.

Zo skupiny cicavce je chránený piskor malý, bielozubka záhradná, dulovnica menšia. Z hlodavcov sú chránenými zástupcami myška drobná. Chránené sú všetky druhy netopierov a všetky druhy vtákov.

V zmysle zákona č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny (§26) nie je v katastrálnom území Orovnica vymedzená žiadna osobitne chránená časť prírody a krajiny.

Východnou časťou katastrálneho územia preteká vodohospodársky významný tok Hron, ktorý je považovaný za biokoridor nadregionálneho významu. V severozápadnej a juhozápadnej časti sa rozprestiera pohorie Pohronského Inovca, ako biocentrum nadregionálneho významu. Oba ekologicky významné prvky krajiny v širších súvislostiach významne ovplyvňujú ekologický a krajinotvorný charakter celého územia. Chránené druhy rastlín sa na danom území nenachádzajú.

Počas prieskumných prác bolo v riešenom území lokalizovaných niekoľko živelných skládok komunálneho, stavebného a biologického odpadu, najmä popri železnici a v líniových porastoch nelesnej drevitej vegetácie. K primárnym stresovým faktorom zaraďujeme aj všetky zastavané plochy (napr. areál družstva) a líniové prvky, ako sú spevnené cesty, železnica, elektrické vedenie a i., tieto prvky považujeme za prirodzené bariéry v krajine. Ďalším negatívnym prvkom sú všetky plochy, ktoré nie sú v krajine využívané a ležia ľadom.

K sekundárnym stresovým faktorom v území patrí vodná erózia. Prejavy vodnej erózie boli zaznamenané na odlesnených svahoch využívaných na poľnohospodárske účely. Ide o slabú až strednú eróziu, s predpokladom odnosu pôdy 4-10 t/ha, resp. 10-30 t/ha za rok.

Územie môžeme zaradiť do triedy miery erózneho ohrozenia veternou eróziou (MEO) 1 a teda nie je potrebné pri súčasnom využití uvažovať s protieróznymi opatreniami.

K sekundárnym stresovým faktorom patrí aj výskyt invázných druhov rastlín, ktoré sa šíria najmä kvôli nedostatočnej úrovni údržby. Invázne druhy rastlín sú sústredené v brehových porastoch okolo rieky Hron.

Hlavnými podkladmi pre charakteristiku ľudských činností a ich dôsledkov sú územnoplánovacia dokumentácia regiónu – ÚP VÚC Banskobystrického kraja 1997, aktualizácia SAŽP z decembra

2004, Správa o stave životného prostredia banskobystrického kraja – SAŽP 2002, Regionálny ÚSES okresu Žiar nad Hronom 1992, Mikroregión Nová Baňa 2002, ÚPN Obce Orovnica z roku 1988, Projekt Agroenvironmentu a životných podmienok zvierat vypracovaný pre RD Tekovské Nemce 2006 a iné.

Obec Orovnica je malou podhorskou obcou s prevažujúcou obytnou a rekreačnou funkciou. V súčasnosti žije v obci 560 obyvateľov. V intraviláne prevažujú rodinné domy s hospodárskymi budovami. Základnú občiansku vybavenosť reprezentujú Obecný úrad, obchody, pohostinstvo, cintorín. Priemyselná výroba nie je v obci rozvinutá.

Okrem bývania poskytuje len obmedzené pracovné príležitosti, čo má za následok pomerne vysoký stupeň nezamestnanosti 23 až 25 %. Preto je funkčne viazaná na väčšie okolité sídla (Nová Baňa, Žarnovica, Hronský Beňadik, Levice a Zlaté Moravce), ktoré poskytujú obci väčšinu služieb v oblasti školstva, zdravotníctva, administratívy. Doplnkovými funkciami obce je ťažba v lesnom hospodárstve, poľnohospodárstvo. Rozvíjajúcim aspektom v obci je chalupárstvo, vodné aktivity na Hrone s rybolovom.

Prvá písomná zmienka o tejto obci sa datuje z roku 1209. Predpoklad staršieho osídlenia dokazuje existencia valového opevnenia o celkovej dĺžke 1200 m nachádzajúceho sa na juhozápadnom okraji chotára v susedstve s Hronským Beňadikom a Tekovskými Nemcami. V hornej časti obce je kostol, ktorý bol vybudovaný v roku 1935. Počas II. Svetovej vojny pri prechode Hrona prišlo o život vyše 60 partizánov z Nitrianskej partizánskej brigády, na ich počesť je tu vybudovaný pamätník.

Poloha Orovnice pod vrchmi Pohronskeho Inovca vytvára dobré podmienky pre pešiu turistiku a rieka Hron v letných mesiacoch poskytuje športové vyžitie pre priaznivcov splavovania a rybolovu.

Demografický vývoj obyvateľstva od roku 2001 má stúpajúci charakter. Tento vývoj je spôsobený individuálnou výstavbou rodinných domov alebo rekonštrukciou starých.

Porovnanie počtov obyvateľstva:

rok	Muži	Ženy	Spolu
2001	284	251	535
2010	255	305	560

Porovnanie vekovej štruktúry:

rok	0 - 6		6 - 15		15 - 18		18 - 55		55 - 60		60 a viac		Spolu
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
2001	9	13	36	40	22	16	159	100	16	19	42	63	M(284) Ž(251) = 535
2010	15	13	29	26	11	9	140	171	17	20	43	66	M(255) Ž(305) = 560

Ekonomika

Priemysel a služby

Z ekonomicky aktívneho obyvateľstva sú obyvatelia zamestnaní v štátnej správe, v stavebníctve a priemysle, ale i v službách. Výrazne menšia časť pracuje v poľnohospodárstve.

Štruktúra podnikateľských aktivít

Počet živnostníkov (SZČO)	Počet SHR	Slobodné povolania	PO
59	0	1	4

Technická infraštruktúra

Dĺžka elektrických vedení NN je 12.562 m, dĺžka elektrických vedení VN je 2.900 m, dĺžka plynovodu je 5.677,30 m. Miestny rozhlas má vedenie dlhé 4.500 m. Celková dĺžka vodovodu v obci je 5.157 m.

Celková dĺžka inžinierskych sietí je 30.796,30 m.

Infraštruktúra zahrnutá vrámci PPÚ:

Dĺžka elektrických vedení je 4737 m, dĺžka plynovodu je 1858 m. Katódová ochrana plynovodu má dĺžku 461 m. Miestny rozhlas má vedenie dlhé 689 m. Miestne telekomunikačné siete T-com majú dĺžku 3.130 m, optický kábel má v obvode PPÚ dĺžku 369 m. Vodovodné potrubie je dlhé 606 m.

Celková dĺžka inžinierskych sietí vrámci PPÚ je 11.161 m.

Dopravné pomery a komunikačný systém

Prístup do obce zabezpečujú štátna cesta I. triedy 65 (E 571), Nová Baňa – Hronský Beňadik a železnica č. 121 (Hronská Dúbrava – Palárikovo). Na ňu nadväzuje sieť miestnych komunikácií sprístupňujúca obec a pomerne hustú sieť poľných a lesných ciest.

Pôvodnú cestnú sieť je potrebné rekonštruovať a dobudovať. Podľa polohového usporiadania je zaradená poľná sústava ciest do kombinovanej, kde sa poľné cesty prispôbujú podmienkam terénneho reliéfu, ako aj účelnému usporiadaniu pozemkov.

Cestná sieť je rozdelená do štyroch skupín:

- hlavné cesty (miestne komunikácie) označené ako HC1 a HC2 (spevnené asfaltové),
- vedľajšie poľné cesty (účelové komunikácie) označené ako VC1 – VC24 (spevnené štrkové – makadamové, asfaltované – penetrované, nespevnené zhutnené),
- prístupové poľné cesty (účelové komunikácie) označené ako PC1 – PC6 (makadamové, penetrované, nespevnené zhutnené),
- chodníky označené ako Chodník 1 a Chodník 2 (spevnený štrkový, spevnený asfaltový).

Cestná sieť sa rozdeľuje podľa významu na hlavné, vonkajšie, prístupové cesty a chodníky – Plán VZFUÚ. Jednotlivé existujúce cesty sú zhodnotené na základe ich súčasného využívania a vybrané hlavné komunikačné trasy. Tieto predstavujú hlavnú kostru cestnej siete, na ktorú nadväzujú jestvujúce aj novonavrhnuté vedľajšie a následne aj prístupové komunikácie. Celá cestná

sieť je navrhnutá tak, aby zabezpečila prístup na pozemky bez nutnosti zriaďovať právo prechodu a zároveň aby plnila ekostabilizačnú funkciu v krajine.

Hlavná cesta HC 1

Dvojpruhová asfaltová cesta o šírke 5 až 7 m s nespevnenými rigolmi o šírke 0,5 – 1 m. Cesta sa nachádza v južnej časti záujmového územia a zabezpečuje prístup do hornej časti obce zo štátnej cesty I. triedy 65 (E 571). Sú na ňu pripojené tri vedľajšie cesty (VC21, VC22 a VC24).

Vozovka tejto cesty je v značnej miere opotrebovaná. Cesta je odvodnená obojstranným a miestami len jednostranným nespevneným rigolom, ktoré sú na niektorých miestach zanesené, a tým je ich funkčnosť obmedzená.

Hlavná cesta HC 2

Jednopruhová asfaltová cesta o šírke 3 až 4 m s nespevneným rigolom o šírke 0,5 – 1 m. Cesta sa nachádza v centrálnej časti záujmového územia a zabezpečuje prepojenie zastavaného územia obce. Sú na ňu pripojené dve vedľajšie cesty (VC9 a VC17). Vozovka tejto cesty je spevnená asfaltom. Cesta je odvodnená jednostranným nespevneným rigolom, ktorý je na mnohých miestach zanesený, a tým sa jeho funkčnosť do značnej miery obmedzená.

Vedľajšie cesty VC 1, VC 6, VC 7, VC 8, VC 10, VC 12, VC 16, VC 18, VC 20, VC 23 a VC 24.

Jednopruhové cesty o šírke 2 až 4 m, ich povrch je nespevnený zhutnený alebo zatrávnený. V niektorých miestach je spevnený nesúvislou štrkovou vrstvou. Okolo nich nie sú vybudované rigoly ani priekopy pre zabezpečenie odvodňovania.

Vedľajšie cesty VC 2, VC 3, VC 4, VC 5 a VC 17

Jednopruhové cesty o šírke 2 až 4 m, ich povrch je spevnený štrkom – makadamový, miestami nespevnený zhutnený. Okolo nich sú vybudované obojstranné spevnené rigoly pre zabezpečenie odvodňovania, okrem ciest VC 5 a VC 17, ktoré ich nemajú vybudované. Rigoly sú však zanesené a tým je obmedzená ich funkčnosť.

Vedľajšia cesta VC 11

Jednopruhová cesta o šírke 2 m, má nespevnený zatrávnený povrch, miestami zhutnený. Okolo nej nie sú vybudované rigoly pre zabezpečenie odvodňovania.

Chodníky : Chodník 1 a Chodník 2

Chodník 1 o šírke 1 – 2 m má nespevnený zatrávnený povrch, miestami zhutnený. Chodník 2 tiež o šírke 1 – 2 m má asfaltový povrch.

Sociálna infraštruktúra

Sociálne služby zabezpečujú celodennú starostlivosť pre deti od 0 do 19 rokov v Tekovskej Breznici a v Novej Bani. Domov dôchodcov a Domov sociálnych služieb v Novej Bani a Domov sociálnych služieb „Oáza“ zabezpečuje celodennú starostlivosť o obyvateľov v dôchodkovom veku. Domov sociálnych služieb s kapacitou miest zabezpečuje denný, týždenný celoročný pobyt a komplexnú starostlivosť.

Tieto zariadenia kapacitne nepostačujú, pričom počet čakaťelov, najmä dôchodcov, neustále narastá. Preto prihliadnuc i k nepriaznivému demografickému vývoju, bude potrebné posilniť sociálnu starostlivosť o vekovo vyššie skupiny obyvateľstva aj z našej obce.

Zdravotnícka infraštruktúra

Zdravotnú starostlivosť zabezpečujú Nemocnice v Žiari nad Hronom, Zlatých Moravciach a Leviciach, neštátni lekári prvého kontaktu a štátne a neštátne špecializované ambulancie.

Nemocnice poskytujú zdravotnú starostlivosť pre spádovú oblasť okresu Žarnovica o počte cca 170 000 obyvateľov. Prevádzkujú lôžkové oddelenia.

Zabezpečujú tiež oblasť záchrannej zdravotnej služby, ktorá patrí do spádovej oblasti okresu. Ambulancie neštátnych lekárov poskytujú zdravotnícke služby v oblasti všeobecného lekárstva, pediatrie, stomatológie, gynekológie, neurológie, psychiatrie, logopédie, oftalmológie, imunológie a alergiológie a iné.

Miestnym občanom a obyvateľom z okolitých obcí ponúkajú služby neštátne zdravotné strediská a lekáreň v Novej Bani.

Bývanie

Bývanie je uznané ako základná ľudská potreba, ktorá by mala byť uspokojovaná na úrovni adekvátnej celkovému stupňu sociálno-ekonomického rozvoja spoločnosti.

Problém bývania vytvára záväzok pre verejné subjekty (štát, obce), aby sa angažovali pri jeho riešení. Sú vrstvy obyvateľstva, ktoré vzhľadom na charakter bytu ako tovaru, nie sú schopné si samy obstaráť adekvátne bývanie. Zasahovanie štátu do problematiky bývania, jeho štruktúrovaná podpora jednotlivých skupín populácie, sa rieši prijatím a uplatňovaním bytovej politiky.

Úroveň bývania výrazne ovplyvňuje kvalitu života občanov. Súčasná bytová výstavba je progresívna, čo pozitívne vplyva na prirodzenú reprodukciu populácie a mobilitu obyvateľstva.

Je potrebné sa zamerať a postupne odstraňovať zanedbanosť existujúceho bytového fondu, podporiť opravy a rekonštrukcie bytov, pripraviť pozemky na výstavbu rodinných domov v rámci IBV v lokalite Karanky a rozšírenie IS pre výstavbu bytového domu s 12 b.j.

Environmentálna situácia

Životné prostredie

Životné prostredie

„Životným prostredím je všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov, vrátane človeka, a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Jeho zložkami sú: ovzdušie, voda, horniny, pôda, organizmy.“

Medzi hlavné ciele v oblasti regionálnej ochrany životného prostredia patria opatrenia na jeho ochranu a tvorbu, na obmedzenie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie, na podporu efektívneho využívania prírodných zdrojov a na zlepšenie technickej infraštruktúry.

Starostlivosť o územie

Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zákonom č. 50/1976 Z. z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov. Územné plánovanie sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určuje zásady a vecnú a časovú koordináciu činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno-historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja.

Obec má spracovaný Projekt pozemkových úprav, na ktorý tento PHRSR nadväzuje a zohľadňuje ho.

Starostlivosť o vodu

Starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon). Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie.

Územie obce spadá do povodia rieky Hron. Kvalita vody v Orovnickom a Cigánskom potoku je dobrá. Avšak v dôsledku nevybudovanej kanalizácie je voda najmä v spodnej časti obce znečistená.

b) Hodnotenie a analýza hospodárskej situácie, sociálnej situácie, environmentálnej situácie a situácie v oblasti kultúry a vybavenosti a obsluhy územia obce

Analýza environmentálnej situácie

Do územného systému ekologickej stability, ktorý predstavuje celopriestorovú štruktúru navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov zabezpečujúcich rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine patrí:

- biokoridor nadregionálneho významu, priestorovo prepojený súbeh ekosystémov, spájajúcich biocentrá a umožňujúci migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky:

C 3 rieka HRON – terestrický a akvatický biokoridor tvorený riekou mŕtvymi riečnymi ramenami, lesmi a brehovými porastami.

NECONET Slovenska (návrh národnej ekologickej siete definoval aj pre naše katastrálne územie ekologický koridor európskeho významu –

E Pohronská trasa (migračná trasa avifauny a ichtofauny), má paralelnú trasu nivou Hrona a terestická trasa spája Dolné Pohronie, Stredné Pohronie so Žiarskou, Zvolenskou a Breznianskou kotlinou.

Ukazuje, že príčinou lokálnych povodní sú extrémne dažde a zmena klímy, výrazne znížená schopnosť, niekde až neschopnosť územia zadržať dažďovú vodu, rozorané medze, zlikvidované remízky, vysušené močiare, či odvodnená poľnohospodárska pôda. Rozsiahle zaasfaltované alebo betónové plochy majú za následok zväčšovanie a zrýchľovanie odtoku dažďovej vody do kanálov a potokov, vysušovanie pôdy pod týmito zastavanými plochami vrátane znižovania zásob podzemných vôd a prehrievanie pôdy. Tieto faktory spôsobujú zmeny odtokových pomerov a zvyšujú riziko lokálnych povodní. Priepusty a mosty sa stávajú rizikom kvôli ich možnému upchaniu v čase príválových dažďov.

Základným princípom prevencie protipovodňovej ochrane obce je vytvorenie takých podmienok v katastri obce, ktoré zabránia rýchlemu odtoku vôd z územia – ináč by sa dalo hovoriť o zvyšovaní retenčnej (zadržiavacej) schopnosti povodia. To tiež prispieva k znižovaniu povodňového rizika v obciach, situovaných nižšie v povodí.

Najprv je potrebné analyzovať územie obce, kde dochádza k neprimeranej erózii pôdy, kde niet nijakých ochranných prvkov (stupne, medze, pásy stromov) a kde dochádza k pravidelným povodňam, resp. existuje hrozba zaplavenia územia. Analyzovať treba aj doterajšie povodne, ich priebeh a povodňové riziká. Analýzu je vhodné prerokovať so všetkými dotknutými osobami, s vlastníkami pozemkov a so správcom vodných tokov.

Ďalšou úlohou je zostavenie programu protierózných opatrení a opatrení na zvyšovanie retenčnej schopnosti povodia na území obce. Návrh programu je opäť potrebné konzultovať so všetkými dotknutými osobami, s vlastníkami pozemkov a so správcom vodných tokov. Program by sa mal realizovať prostredníctvom všeobecne záväzného nariadenia obce.

Analýza stavu ochrany a využívania vodných zdrojov na území obce je prvým vstupom do procesu lokálneho vodného plánovania, ktorého výstupom je zostavenie plánu IMVZ obce. Údaje, ktoré obec získa formou prvotného dobrovoľného nástroja environmentálnej politiky obce vyplnením formalizovaného dotazníka ZMOS, poskytnú prehľad o nakladaní s vodnými zdrojmi a pôdnym fondom v k.ú. Bude zrejmý stav chotára (obrábanie pôdy, stav lesov a pod.), stav údržby vodného toku, prehľad povodňových situácií. Dôjde aj k identifikácii najpálčivejších problémov (napr. sucho, povodne, chýbajúca verejná kanalizácia či vodovod v časti obce a pod.). Zároveň bude podrobne popísaný stav rozostavania verejnej kanalizácie a verejného vodovodu a ich zabezpečenie, ako aj náklady na vodné a stočné. Obec alebo akýkoľvek iný partner tak získa rýchlo prehľad o stave nakladania s vodnými zdrojmi a pôdnym fondom na území obce.

Dotazník predstavuje základnú diagnózu stavu vôd a pôdy v katastri obce, ale dáva aj spätnú väzbu pre samosprávu obce a jej rozhodovanie. O to väčší bude mať plán IMVZ, ktorý bude odporúčať už konkrétne riešenia a opatrenia pre projekčné činnosti.

Súkromná spoločnosť Hydroenergia, s.r.o., Bratislava v decembri 2009 vypracovala projektový zámer Malá vodná elektrárňa v profile Tekovská Breznica – rkm 91,450 podľa kritérií odsúhlasených na 4. zasadnutí Komisie pre rozvoj hydroenergetiky a optimálne využitie hydropotenciálu vodných tokov Slovenskej republiky z 12. septembra 2005, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o využívaní hydroenergetického potenciálu vodných tokov ustanovuje v § 3, bod (2).

NÁZOV STAVBY:	Vodné dielo Tekovská Breznica
Rieka a rkm	Hron, rkm 91,450
Miesto stavby	kataster obce Tekovská Breznica-Orovnica,
Investor:	Hydroenergia, s.r.o.
Generálny projektant:	Hydroka, s.r.o., nad Ražákem 15/397, 143 00 Praha 4 Modřany,

Základné parametre hate a MVE

HAŤ	Variant v rkm 91,450
Počet polí (uzáverov)	3
Hradiaca výška	5,00 m
Šírka haťového poľa	12,00 m
Hradiaca konštrukcia	3 x segment s klapkou 12,00 x 5,00 + 1,50 m
Kóta prahu vývaru	195,0 m n.m.
Kóta max. prevádzkovej hladiny	200,00 m n.m.
MVE	
Umiestnenie	Na ľavej strane
Maximálna horná prevádzková hladina	200,0 m n.m.
Dolná hladina pri $Q = 60 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$	195,50 m n.m.
Návrhový prietok	$2 \times 30,00 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$
Návrhový spád brutto	4,50 m
Návrhový spád netto	4,00 m
Typ turbíny	Kaplanova horizontálna
Priemer obežného kola	$D = 2\,200 \text{ mm}$
Hltnosť	$30,00 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$
Počet turbín	2 ks
Inštalovaný výkon	2 000 kW
Výroba v priemernom roku	10 640 MWh/rok

Zásobovanie pitnou vodou

V zmysle zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení je obec zodpovedná za zásobovanie pitnou vodou a zodpovedá za odvádzanie odpadových vôd, ktoré vzniknú na území obce. V súčasnom období dodávku pitnej vody ako aj zásobovanie zabezpečuje Veolia – Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s..

Obec má vybudovaný rozvod pitnej vody.

Odkanalizovanie

Vzhľadom na zvýšené požiadavky na ochranu životného prostredia sa úloha odkanalizovania obce zabezpečuje tak, že obec má už vydané stavebné povolenie na vybudovanie ČOV, ktoré však už stratilo platnosť kvôli nedostatku finančných prostriedkov.

Pred zabezpečením financií systému verejnej kanalizácie je vhodné zvážiť jeho modifikáciu. Vhodné je využiť metodiku otvoreného plánovania odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd.

V rámci tohto postupu sa môžu hodnotiť náklady na dostavbu naprojektovaného riešenia a náklady na variantnú dostavbu stokovej siete a zabezpečenie čistenia odpadových vôd iným spôsobom. Napríklad tri menšie čistiare podľa morfológie obce a intenzity zastavanosti a rozptýlenosti sídla. Všeobecne platí, že najväčším finančným zdrojom prostriedkov sú úspory, ktoré možno dosiahnuť navrhnutím finančne vhodnejšieho variantu verejnej kanalizácie a čistenia komunálnych odpadových vôd a to z pohľadu investičných ako aj prevádzkových nákladov.

Starostlivosť o lesy a pôdu

Nasledujúca tabuľka zobrazuje štruktúru pôdneho fondu obce v ha:

Druh plochy	V hektároch	V %	Prevažujúca vsiakavosť pôdy*	Charakteristický vzhľad pôdy a krajiny**
Poľnohospodárska pôda spolu:	224	15,72		
• Orná pôda	54	24,1	B	Dobrý
• Chmeľnice				
• Vinice				
• Záhrady	24	10,71	B	Dobrý
• Ovocné sady				
• Trvalé trávnaté porasty	146	65,18	D	Výborný
Lesné pozemky	1086	76,21	B	Dobrý
Vodné plochy	40	2,81		
Zastavané plochy	48	3,37	C	Zlý
Ostatné plochy	27	1,89	D	Zlý
Celková výmera obce spolu	1425	100 %		

Ochrana prírody

Základným právnym predpisom na ochranu prírody je zákon 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Okrem chránených území a prírodných výtvorov sú tu chránené aj viaceré stromy. Patria medzi ne jednak pôvodné dreviny slúžiace ako genetický materiál, ale aj privezené cudzokrajné dreviny.

Obec bude permanentne zabezpečovať vhodné podmienky pre vytváranie a udržiavanie územného systému ekologickej stability na regionálnej a miestnej (lokálnej) úrovni ako činnosti vykonávanej vo verejnom záujme. V zmysle § 3 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je starostlivosť o vytváranie a udržiavanie územného systému ekologickej stability verejným záujmom. Z regionálnej úrovne sú v katastrálnom území lokalizované 1 regionálne biocentrum – RBC 1 Suchá Bukovina a 1 nadregionálny hydricko-terestrický biokoridor – RBK 1 Hron.

V katastrálnom území sa nachádza značné množstvo prirodzených biokoridorov a biocentier, preto nie je potrebné navrhovať nové, skôr je vhodné sa zamerať na zvýšenie kvality existujúcich. V obvode sa nachádza množstvo plošných a líniových interakčných prvkov.

Kostru riešeného územia tvoria 2 existujúce miestne biocentrá (MBc) a 4 existujúce miestne biokoridory (MBk). Dopĺňa ich 7 existujúcich interakčných prvkov.

Existujúce biocentrá

- Rbc1 – Suchá Bukovina – priamo súvisí s kostrou ekologickej stability územia.
Charakteristika : lesné spoločenstvo charakteru dubovo-hrabových lesov karpatských, príp. bukových kvetnatých podhorských lesov a bukových a jedľových kvetnatých lesov. V porastoch sa vyskytujú nepôvodné druhy drevín (borovica lesná, smrek obyčajný).
- MBc1 – Karanky – priamo súvisí s kostrou ekologickej stability územia.
Charakteristika územia: miestne biocentrum s vyhovujúcim veľkostným parametrom. Nevyhovujúce druhové zloženie cieľových spoločenstiev, výskyt invázneho druhu agát biely, ruderalizácia porastu.
- MBc2 – Pri Hrone (4,78 ha)
Charakteristika: miestne biocentrum lúčneho spoločenstva s nelesnou drevitou vegetáciou s vyhovujúcim veľkostným parametrom. Cieľové spoločenstvá tvoria vrbovo-topoľové porasty a vlhké lúky na alúviách vodných tokoch. Druhové zloženie a pokryvnosť cieľových spoločenstiev je čiastočne vyhovujúce, výskyt inváznych druhov rastlín, ruderalizácia porastu.

Existujúce biokoridory

- RBk1 – Hron – (priamo súvisí s kostrou ekologickej stability územia).
Charakteristika: nadregionálny hydrický koridor vodného toku s brehovými porastami, cieľové spoločenstvá tvoria brehové porasty, ich druhové zloženie vychádza z jednotky lužné lesy nížinné. Veľkostný parameter prvku je vyhovujúci, druhové zloženie je čiastočne vyhovujúce, pokryvnosť cieľových spoločenstiev je nevyhovujúca. Absentujú kvalitné brehové porasty, vyskytujú sa invázne druhy rastlín a ruderalizácia. Dochádza k znečisťovaniu vody.
- MBk1 – Orovnický potok (529 m – 0,55 ha v obvode)
Charakteristika: miestny hydrický koridor vodného toku s brehovými porastami, ich druhové zloženie vychádza z jednotky jelšové podhorské lužné lesy. Veľkostný parameter prvku je vyhovujúci, pokryvnosť cieľových spoločenstiev je prevažne vyhovujúca. Negatívnym faktorom je narušenie spojitosti koridoru v mieste cesty a v zastavanom území a lokálne znečistenie vodného toku komunálnym odpadom.
- MBk2 – Zadné kopanice (1,95 ha)
Charakteristika: miestny koridor s porastami nelesnej drevitej vegetácie druhového zloženia vychádzajúceho z jednotky dubovo-cerové lesy. Veľkostný parameter prvku je vyhovujúci, pokryvnosť cieľových spoločenstiev je prevažne vyhovujúca.
- MBk3 – Pod Brehmi (0,32 ha)
Charakteristika: miestny hydrický koridor vodného toku, ktorého druhové zloženie vychádza z jednotky lužné lesy nížinné s výskytom spoločenstiev vodných rastlín. Tok je umelo regulovaný, absentujú brehové porasty, vyskytuje sa ruderalizácia.

- MBk4 – Cigánsky potok (77m – 671 m² v obvode)
Charakteristika: miestny hydrický koridor vodného toku, s brehovými porastami, ktorých druhové zloženie vychádza z jednotky jelšové podhorské lužné lesy. Veľkostný parameter prvku je vyhovujúci, pokryvnosť cieľových spoločenstiev je prevažne vyhovujúca. Negatívom je likvidácia brehových porastov v zastavanom území a výskyt ruderalizácie.
- IP1 – Horné Kopanice (17,22 ha)
Charakteristika: plošný interakčný prvok, nelesná drevitá vegetácia vychádzajúca z druhového zloženia z jednotky dubovo-cerové lesy a lúčne spoločenstvá. Veľkostný parameter prvku je vyhovujúci, pokryvnosť cieľových spoločenstiev je prevažne vyhovujúca. Negatívom je zarastanie lúčnych biotopov drevinami a smlzom krovískovým.
- IP2 - Farské (1,16 ha)
Charakteristika: plošný interakčný prvok, nelesná drevitá vegetácia vychádzajúca z druhového zloženia z jednotky dubovo-cerové lesy. Veľkostný parameter prvku je vyhovujúci a pokryvnosť cieľových spoločenstiev je prevažne vyhovujúca.
- IP3 - Diely (1,26 ha)
Charakteristika: plošný interakčný prvok, nelesná drevitá vegetácia vychádzajúca z druhového zloženia z jednotky dubovo-cerové lesy. Veľkostný parameter prvku je vyhovujúci, pokryvnosť cieľových spoločenstiev je prevažne vyhovujúca.
- IP4 – Na Irečky (0,76 ha)
- Charakteristika: plošný interakčný prvok, nelesná drevitá vegetácia vychádzajúca z druhového zloženia z jednotky dubovo-cerové lesy. Veľkostný parameter prvku je vyhovujúci, pokryvnosť cieľových spoločenstiev je prevažne vyhovujúca.
- IP5 – Karanky (1,55 ha)
- Charakteristika: plošný interakčný prvok, nelesná drevitá vegetácia vychádzajúca z druhového zloženia z jednotky dubovo-cerové lesy. Veľkostný parameter prvku je vyhovujúci, pokryvnosť cieľových spoločenstiev je prevažne vyhovujúca. Medzi negatívne prvky patrí výskyt invázných druhov a ruderalizácia.
- IP6 – Hustiny (6,58 ha)
Charakteristika: plošný interakčný prvok, extenzívny ovocný sad a lúčne spoločenstvá. Pokryvnosť cieľových spoločenstiev je prevažne vyhovujúca. Negatívom je zarastanie lúk.
- IP7 – Pod brehmi (1,25 ha)
- Charakteristika: plošný interakčný prvok, nelesná drevitá vegetácia vychádzajúca z druhového zloženia z jednotky dubovo-cerové lesy. Veľkostný parameter prvku je vyhovujúci, pokryvnosť cieľových spoločenstiev je prevažne vyhovujúca. Medzi negatívne prvky patrí výskyt invázných druhov a ruderalizácia.

Analýza prínosov a dopadov MVE Tekovská Breznica podľa projektového zámeru

Kritérium a) miera a hospodárnosť využitia hydroenergetického potenciálu

MVE v oblasti obce Tekovská Breznica je uvedená vo väčšine koncepčných prác riešiacich využitie hydroenergetického potenciálu Hrona a aj pôvodných vodohospodárskych plánoch povodia.

Malá vodná elektráreň Tekovská Breznica využíva hydroenergetický potenciál prostredníctvom dvoch priamoprietočných kaplanových turbín s hlnosťou 2 x 1000 kW. Predpokladaná ročná výroba el. energie je 10 640 MWh/rok.

Mieru a hospodárnosť využitia hydroenergetického potenciálu pokladáme za najoptimálnejšiu pri realizácii zámeru výstavby MVE Tekovská Breznica pri zvolení vyššie uvedených parametrov.

Kritérium b) vplyv na odtokové pomery v dotknutom území

Navrhované vzdutie nepresiahne súčasné hladiny prechodu veľkých vôd. Vybudovaním vodného diela budú navýšené, spevnené a utesnené hrádze. Návodné svahy budú opevnené lomovým kameňom. V dolnom úseku v oblasti obce bude koryto prehĺbené a tým sa zvýši jeho kapacita na prevádzanie veľkých vôd.

Prehĺbenie a zarovnanie dna Hrona a odstránenie nánosov je navrhnuté v úseku od MVE až pod starý cestný most. Úprava koryta bola navrhnutá v strednej časti jestvujúceho toku tak, aby pobrežná vegetácia nebola poškodená. Pozdĺžny sklon upraveného toku je 0,1%. Pobrežné časti toku boli ponechané na revitalizačné požiadavky.

Odtokové pomery budú výhodnejšie pri realizácii tohto vodného diela pri prechode veľkých vôd ako boli doposiaľ.

Kritérium c) ochrana pred povodňami

V záujmovom území má koryto Hrona šírku dna 30 – 40 m. Po prehodnotení Q_{100} je potrebné uvažovať s najvyšším pravostrannej a ľavostrannej hrádze tak, aby bola bezpečnostná výška nad Q_{100} o 0,5-0,7m.

Dno Hrona bude pod MVE Tekovská Breznica prehĺbené - pod MVE o cca 2m a postupne do stratena na dĺžke cca 1500m. V úseku až pod starý cestný most bude dno zarovnané a odstránené nánosy a touto úpravou koryta sa zvýši jeho kapacita pri prechode veľkých vôd a zvýši sa ochrana územia pred povodňami.

Objekt MVE bude umiestnený na ľavej strane rieky Hron, mimo prietochný profil koryta.

Kritérium d) dosiahnutie a udržanie ekologickej stability územia

Vlastná výstavba objektov Malej vodnej elektrárne nezasiahne negatívne do ekologickej stability územia.

Jedným z objektov MVE Tekovská Breznica je biokoridor, ktorý zabezpečuje prepúšťanie biologického prietoku Hrona pod stupeň a umožňuje migráciu rýb medzi hornou a dolnou vodou stupňa. Migrácia rýb bude vyriešená lchtyologickým posúdením vplyvu vodnej stavby, ktoré bude vykonané Slovenským rybárskym zväzom a ktoré, mimo iné, navrhne aj charakter a technické riešenia biokoridoru – rybochodu. Umiestnený je v haťovom pilieri medzi haťou a budovou MVE. Biokoridor je riešený z prírodných materiálov tak, aby vytvárali jednotlivé kaskády a zároveň odpočinkové miesta pre migrujúce ryby. V tesnej blízkosti rybochodu bude okolie vysadené kríkmi a bude ohradené a vybavené kamerovým systémom proti pytliactvu.

Navrhované vodné dielo prispeje k udržaniu ekologickej stability územia a naplneniu zámerov vodohospodárskeho plánu.

Kritérium e) Zachovanie biologickej rozmanitosti

Dendrologické posúdenie výskytu biotopov v území dotknutom výstavbou MVE bude vykonané od Štátnej ochrany prírody v Nitre.

Prehĺbenie a zarovnanie dna Hrona a odstránenie nánosov je navrhnuté v úseku od MVE pod starý cestný most. Úprava koryta bola navrhnutá v strednej časti jestvujúceho toku tak, aby pobrežná vegetácia nebola poškodená. Pozdĺžny sklon upraveného toku je 0,1%. Pobrežné časti toku boli ponechané na revitalizačné požiadavky.

Základnou súčasťou európskej politiky pri ochrane biodiverzity a ekosystémov je úplná realizácia sústavy chránených území. Predkladaný návrh nezasiahne do chráneného územia.

Kritérium f) prevádzková bezpečnosť vodnej stavby

Technický návrh objektov vodného diela rieši všetky podmienky prevádzkovej bezpečnosti vodnej stavby v súlade s platnými technickými a legislatívnymi normami.

Manipulačný poriadok vodnej stavby podľa §57, ods.1) vodného zákona upravuje postup vlastníka vodnej stavby pri osobitnom užívaní vôd a pri prevádzke vodnej stavby. Schvaľuje ho orgán štátnej vodnej správy na návrh vlastníka vodnej stavby, vodné dielo je možné prevádzkovať len podľa schváleného manipulačného poriadku.

Pri dodržaní stanovených podmienok možno považovať prevádzkovú bezpečnosť stavby za zaručenú.

Okrajové podmienky pre návrh vodného diela v tomto úseku sú dané týmito skutočnosťami:

- V oblasti nad VD Tekovská Breznica sa pravdepodobne plánuje výstavba VD Nová Baňa - Brehy v rkm 96,500, čo je vzdialené od konca vzdutia VD Tekovská Breznica 5,0 km.
- V oblasti pod VD Tekovská Breznica sa pravdepodobne plánuje výstavba VD Hronský Beňadik v rkm 84,200, čo je vzdialené 7,25 km.

Vodné dielo Tekovská Breznica nebude ovplyvňovať prevádzku iného vodného diela a ani iných priemyselných objektov.

Avšak aj vzhľadom na obsah otvoreného listu ZMOS a mestským a obecným zastupiteľstvám na Pohroní, ktorý bol zverejnený v Obecných novinách ON č.25 zo dňa 23. júna 2011 str. 6-7, treba zvážiť predpokladaný kumulatívny vplyv 36 MVE na rieke Hron podľa návrhu Ministerstva životného prostredia SR.

V prípade ich postupnej výstavby zdanlivo jednotlivých MVE hrozí rieke nenávratná strata väčšiny prúdových ekosystémov.

Každá MVE vytvorí:

- radikálnu bariéru migrácii rýb a ostatných vodných živočíchov,
- zmení transport korytotvorného materiálu a živín z horného povodia,
- niekoľkokilometrový vzdutý, biologicko, fyzikálne a chemicky úplne zmenený úsek nad haťou,
- bariéru pre možnosť genetickej výmeny medzi lokálnymi populáciami vodných organizmov,
- odprírodnené prehĺbené koryto pod haťou, ktoré drénuje okolité prostredie a znižuje hladiny podzemných vôd.

Tým dôjde k premene prúdej rieky Hron (oživenej analogickým, „prúdomilným“ rastlinstvom a živočíštvom) na kaskádu prírodne chudobnejších vzdutí nad MVE a prehĺbeniu pod MVE. Tu neprežije väčšina živočíchov a rastlín, dochádza k hromadnému úhynu rýb, ale aj znižuje sa samočistiaca schopnosť plytkej prúdej vody.

Keďže projektový zámer proklamuje vybudovanie MVE ako „ekologicky čistý zdroj, ale nie je v ňom ani zmienka o žiadnom stimule ako napr. lacnejšia elektrická energia pre obyvateľov obce či budúce investície, treba to zvážiť. Pretože elektrická energia vyrobená v tomto zariadení by sa mala prednostne vyžívať na energetické potreby mikroregiónu a tak podľa toho aj upraviť spotrebiteľské

ceny pre obyvateľov našej obce v súlade s výkupnými cenami elektrickej energie vyrobenej v MVE Tekovská Breznica.

Vo verejnom záujme treba následne doplniť analytickú časť tohto PHRSR

- a) či je samotná výstavba MVE v prospech obyvateľov obce.
- b) aký bude jej prínos pre obec a jej obyvateľov na niekoľko desiatok rokov.
- c) či budú obyvatelia participovať podielom na zisku z predanej elektrickej energie alebo z podielových daní.
- d) aký prínos bude mať niekoľkomiliónová investícia pre rozvoj obce, tvorbu pracovných miest, hodnotu pozemkov v blízkosti MVE, rozvoj turistického ruchu, pre zatriktívnenie krajinných a prírodných hodnôt, živočíšstvo a ryby žijúce v rieke a pre celé ŽP po dobu 50 rokov vlastníctva tohto územia a objektov MVE jej majiteľmi.
- e) komu ostane táto environmentálna záťaž, keď sa už nebude oplácať elektrárňou prevádzkovať. Ak v súčasnosti štátom dotované výstupné ceny elektrickej energie v tomto zariadení budú rovnaké – tržné, teda skoro dvakrát nižšie ako v súčasnosti a poplatky za užívanie vody z dôvodu jej nedostatku, niekoľkonásobne vyššie.
- f) ako táto riečna bariéra v toku a jeho zahradzovanie ovplyvní prietokové pomery rieky v čase povodňových vodných stavov. Alebo ak táto riečna hať a vypúšťané mnohé ďalšie proti prúdu budú práve ich príčinou.
- g) ako ovplyvní vybudovanie hrádzí pozdĺž toku možnosť protipovodňového prietoku vody z inundačného územia späť do koryta Hrona a hlavne tiež kadiaľ naprojektuje investor, že tieto vody budú naspäť prúdiť do koryta rieky. Alebo toto všetko vyvolá náklady z dôvodu ochrany majetku obyvateľov na úkor štátu.
- h) ako ovplyvní prietok ľadových kryh v zimnom období, a to aj vplyvom ich uvoľňovania zo zamrzutej stojatej vody v hatiach proti prúdu.
- i) aký vplyv na spodné vody bude mať zdvihnutie hladiny rieky nad okolitý terén nad haťou a tiež jej zníženie o niekoľko metrov pod ňou, čím dôjde k destabilizácii spodných vôd a k ich zvýšeniu (podmáčanie pozemkov, záhrad a zaplavovaniu pivníc RD v okolí hate)?

Minister životného prostredia SR podal do vlády „Návrh koncepcie využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR do roku 2030“. Medzi 368 schválených technických profilov pre umiestnenie MVE patrí aj Tekovská Breznica (príloha č.2 a 3 k uzneseniu vlády SR č. 178 z 9. marca 2011. Číslo materiálu 5756/2011).

Avšak verejný záujem v oblasti ochrany a využitia vodných zdrojov na území obcí je predovšetkým dôsledná ochrana vody a pôdy ako trvalo udržateľné hospodárenie s vodnými a pôdnymi zdrojmi v súlade s integrovaným manažmentom povodí. Integrovaný manažment povodia Hrona je proces komplexného posudzovania dopadov odoberania vody z tokov a ich spätného návratu do nich. Je to proces spôsobu užívania vôd a ochrany vodných zdrojov v území bez toho, aby bola ohrozená trvalá udržateľnosť živých ekosystémov.

Je pozoruhodné, že schválený návrh NKVHEPVT je v rozpore s prijatou Rámcovou smernicou o vodách RSV schválenou vládou SR v januári 2004 a legislatívou EÚ – WFD 2000/60/EC, ktorej uplatňovanie ako európskeho zákona by sa malo dodržiavať. Nesprávna interpretácia a uplatňovanie môže viesť k súdnym procesom alebo k udeľovaniu sankcií vysokých pokút zo strany EÚ. Štát cez svoje rezorty môže previesť pokuty na obec. Správne by bolo zosobniť ich tým, ktorí sú zodpovední za vydanie nesprávnych nariadení, návrhov a ich uplatňovanie.

Ochrana ovzdušia

Zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania.

V regionálnom meradle sa uplatňujú škodliviny zo spaľovacích procesov, oxid siričitý, oxidy dusíka, uhľovodíky, ťažké kovy. Doba zotrvania týchto látok v ovzduší je niekoľko dní, preto môžu byť v atmosfére prenesené do vzdialenosti niekoľko tisíc km od zdroja.

Z ekologického a environmentálneho hľadiska situácia v regióne závisí od druhu a intenzity ekonomických aktivít a od štruktúry, intenzity a charakteru osídlenia.

Vývojový trend emisií základných znečisťujúcich látok je klesajúci, ako dôsledok sprísňujúcej sa legislatívy najmä voči zdrojom v Novej Bani a Žiari nad Hronom.

Poľnohospodárstvo, lesníctvo a poľovníctvo

Poľnohospodárstvo

Nízka, dokonca záporná rentabilita, keď nákupné ceny nepokrývajú vynaložené náklady pri produkcii kľúčových produktov rastlinnej a živočíšnej výroby, spôsobujú nedostatočnú tvorbu vlastných finančných zdrojov na reprodukciu základných prostriedkov, inováciu technologických liniek a obnovu zastaralého, opotrebovaného mechanizačno-dopravného parku. Výrazná podkapitalizácia odvetvia prvovýroby zužuje priestor pre nástup uplatnenia najnovších poznatkov v oblasti výživy a reprodukcie hospodárskych zvierat a intenzifikácie rastlinnej výroby.

Lesníctvo

Na území obce má významnú lesohospodársku a lesoochranskú funkciu.

Poľovníctvo

Sú tu vytvorené podmienky na poľovanie na vysokú zver ale i zajace, bažanty a jarabice. Tiež je možné organizovať športovo-rekreačné akcie cez Poľovnícke združenie Salaš.

Kultúra, vybavenosť a obsluha územia obce

Kultúra a kultúrne dedičstvo obce vytvára pocit domova, bezpečia, ale i zvyšuje atraktivitu územia pre obyvateľov, miestne firmy, ale i pre návštevníkov, turistov či investorov. Podpora miestnych kultúrnych aktivít a kultúrneho života ak i dôkladné poznanie kultúrnych zdrojov územia sa tak stáva konkurenčnou výhodou, silnou stránkou a znakom rozvoja obce.

Na zostavenie evidencie pamätihodností obce nadväzuje hlbší prieskum kultúrnych, historických a spoločenských javov, vecí a udalostí na území obce. Do nej treba okrem hnutelných a nehnuteľných vecí zaradiť aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, názvy chotárných častí, ktoré sa viažu k histórii. Vyhodnotenie získaných údajov, faktov a poznatkov umožní dôkladnejšie a presnejšie premietnutie rozvojových limitov a potenciálu do priorít a opatrení PHRSR. Súbežne Zoznam evidovaných pamätihodností obec predloží na odborné a dokumentačné účely Krajskému pamiatkovému úradu.

Obec pri výkone samosprávy podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení zabezpečuje najmä:

- úkony súvisiace s riadnym hospodárením s hnutelným a nehnuteľným majetkom obce a s majetkom vo vlastníctve štátu prenechaným obci do užívania,
- zostavuje a schvaľuje rozpočet obce a záverečný účet obce,
- rozhoduje vo veciach miestnych daní a miestnych poplatkov a vykonáva ich správu,
- usmerňuje ekonomickú činnosť v obci, stanovuje osobitné predpisy, vydáva súhlasy, záväzné stanoviská, stanoviská alebo vyjadrenia k podnikateľskej a inej činnosti právnických a fyzických osôb a k umiestneniu prevádzok na území obce, vydáva záväzné stanoviská v investičnej činnosti v obci,
- zabezpečuje výstavbu a údržbu a vykonáva správu miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, obecného cintorína, kultúrnych, športových a ďalších obecných zariadení,

- zabezpečuje verejnoprospešné služby, najmä nakladanie s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom, udržiavanie čistoty v obci, správu a údržbu verejnej zelene a verejného osvetlenia, zásobovanie vodou, odvádzanie odpadových vôd, nakladanie s odpadovými vodami zo žump a miestnu verejnú dopravu,
- vytvára a chráni zdravý životný spôsob života a práce obyvateľov obce, chráni životné prostredie, ako aj vytvára podmienky na zabezpečenie zdravotnej starostlivosti, vzdelávania, kultúry, osvetovej činnosti, záujmovej umeleckej činnosti, telesnej kultúry a športu,
- obstaráva a schvaľuje územnoplánovaciú dokumentáciu sídelných útvarov a zón, koncepciu rozvoja jednotlivých oblastí života obce, schvaľuje programy rozvoja bývania a spolupôsobí pri vytváraní vhodných podmienok na bývanie v obci,
- vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť v záujme zabezpečenia potrieb obyvateľov obce a rozvoja obce,
- plní úlohy na úseku sociálnej pomoci v rozsahu podľa osobitného predpisu.

Na základe analýzy súčasného stavu obce a hlavných funkcií, ktoré plní samosprávna obec je treba, aby sa obec rozvíjala tak, aby vytvárala imidž zdravej a perspektívnej obce so zvyšujúcou sa kvalitou života jej obyvateľov, v súlade s ochranou životného prostredia, pri udržateľnom využívaní kultúrneho, historického a prírodného dedičstva obce.

Pri analýze a zisťovaní potrieb obyvateľov obce bude potrebné zvýšiť ich informovanosť o možných formách poskytovania sociálnych služieb, aby formulovali svoje požiadavky s čo najširšími znalosťami možných riešení. V prípade, že sa v obci poskytujú služby, ktoré nie sú v súlade s uvedenými prioritami, súčasťou komunitného plánu by mali byť aj opatrenia na ich transformáciu.

Pod miestne špecifiká patria najmä:

- homogenosť verzus heterogenosť obce (z hľadiska rodinných väzieb, náboženstva, etnickej príslušnosti),
- odlišnosti demografickej a sociálnej štruktúry obyvateľov obce od priemeru (okresu, kraja),
- štruktúra existujúcich sociálnych služieb,
- koncentrácia osídlenia na území obce,
- spádovosť obce a ďalšie znaky.

A. Analýza súčasnej úrovne bývania

1. Zhodnotenie stavu bytového fondu

- 1.1 kvantitatívne údaje o bytovom fonde – počty bytov podľa druhu vlastníctva (obecné, družstevné, fyzických osôb, iných subjektov) a užívania (vlastné bývanie a prenájom) v členení
 - 1.1.1 v bytových domoch,
 - 1.1.2 v rodinných domoch,
 - 1.1.3 v iných budovách.
- 1.2 kvalitatívna stránka bytového fondu
 - 1.2.1 veková skladba,
 - 1.2.2 veľkosť bytov podľa izbovosti, obytnej a podlahovej plochy,

- 1.2.3 technické vybavenie bytov (spôsob vykurovania, vybavenosť hygienickými zariadeniami, napojenie na plyn, el. energiu, verejný vodovod, spôsob odkanalizovania),
- 1.2.4 materiál obvodových a nosných múrov,
- 1.2.5 údaje o počte zateplených bytov.

2. Zhodnotenie využívania bytového fondu

- 2.1 počty trvalo obývaných bytov,
- 2.2 počty trvalo neobývaných bytov a dôvody ich neobývania,
- 2.3 porovnanie izbovosti bytov s počtom osôb užívajúcich byt,
- 2.4 porovnanie počtu bytov s počtom domácností a zbilancovanie prebytku, resp. nedostatku bytov,
- 2.5 zhodnotenie kvalitatívnej úrovne bývania v počte bytov na 1000 obyvateľov v sídle,
- 2.6 zbilancovanie, ktorých bytov je prebytok a akých nedostatok.

B. Demografický vývoj a prognóza

- 1. Demografický vývoj za predchádzajúcich 10 rokov
prihlásených – 214, priemerný vek – 41, najvyšší vek – 95
 - 1.1 počet obyvateľov, veková štruktúra, migrácia,
 - 1.2 vývoj počtu a veľkosti domácností,
 - 1.3 sobášnosť.
- 2. Demografická prognóza na nadchádzajúcich 5 a 10 rokov
 - 1.1 predpokladaný vývoj obyvateľstva, migrácie a počtu domácností, ktorých členovia majú trvalý pobyt v obci.

C. Ekonomické podmienky rozvoja bývania

- 1. Príjmová situácia obyvateľstva, rozdelenie do príjmových skupín.
- 2. Počet nezamestnaných v sídle.
- 3. Predpoklady vývoja pracovných príležitostí v regióne.

4. Predpoklady vývoja zamestnanosti a príjmov obyvateľstva.
5. Zhodnotenie možností a finančnej účasti obyvateľstva pri obstarávaní bývania.
6. Možnosti financovania obecného nájomného sektoru a obnovy obecných nájomných bytov.

D. Bilancovanie potrieb rozvoja bývania

1. Vyčíslenie súčasného nedostatku (prebytku) bytov v porovnaní s počtom domácností.
2. Vyčíslenie potreby bytov v 5, resp. 10 ročnom výhľade (v porovnaní s programom vývoja domácností, resp. s korekciou na základe požiadaviek domácností alebo prieskumu).
3. Rozčlenenie vyčíslenej potreby bytov podľa veľkosti bytov, vlastníckej formy a druhu bývania (nájomné bývanie, bývanie vo vlastnom byte v bytovom dome, v rodinnom dome, v rodinnom dome, ďalšie formy bývania, zvláštne skupiny).
4. Reálne zbilancovanie očakávanej obnovy bytového fondu v 5 ročnom a 10 ročnom výhľade (počty bytov, finančná náročnosť) s prihliadnutím na plánovitú revitalizáciu obytného prostredia v jednotlivých okrskoch sídla.

E. Zhodnotenie možností územia pre rozvojové zámery

1. Posúdenie dostupnosti pozemkov pre rozvoj bývania podľa platnej územnoplánovacej dokumentácie (územného plánu regiónu, územného plánu obce, územného plánu zóny).
2. Posúdenie nárokov na výstavbu technickej infraštruktúry v jednotlivých lokalitách.
3. Návrh najvhodnejších lokalít pre výstavbu a opatrení na ich prípravu (príprava geometrických plánov, výkup pozemkov, zabezpečenie projektov).

c) Analýza väzieb strategických dokumentov v oblasti regionálneho rozvoja s územím obce

PHRSR obce je základným programovým dokumentom podpory regionálneho rozvoja na lokálnej úrovni. Nadväzuje na príslušné strategické dokumenty a programové dokumenty podpory regionálneho rozvoja na národnej a regionálnej úrovni. Na národnej úrovni ide predovšetkým o národnú stratégiu Slovenskej republiky a operačné programy a na regionálnej úrovni o PHRSR VUC BBSK.

Dlhodobá vízia hospodárskeho a sociálneho rozvoja SR je obsiahnutá v NS RR SR v nasledovnej podobe:

„Celková konvergencia ekonomiky SR k priemeru EÚ 15 cestou trvalo udržateľného rozvoja“.

NS RR chce prispieť k napĺňaniu dlhodobej vízie dosiahnutím strategického cieľa:

„Výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť, zamestnanosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja“.

Strategické priority sú infraštruktúra a regionálna dostupnosť, znalostná ekonomika a ľudské zdroje.

Globálnym cieľom Národného strategického plánu rozvoja vidieka je multifunkčné poľnohospodárstvo, potravinárstvo, lesníctvo a udržateľný rozvoj vidieka.

Národný plán kladie dôraz na:

- zlepšenie stavu ŽP a krajiny,
- zlepšenie konkurencieschopnosti sektora,
- skvalitnenie života na vidieku.

Cieľom prioritnej osi 2 je zlepšenie ŽP a krajiny.

Cieľom prioritnej osi 3 je kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva s cieľom zvýšiť zamestnanosť na vidieku a podporiť rozvoj obcí.

Tieto dokumenty predstavujú nielen rozšírenie komplexnosti realizácie národnej stratégie SR, ale aj vytvárajú predpoklad na zabezpečenie konzistencie v podpore regionálneho rozvoja a tým aj zvýšenie účinnosti strategického plánovania tejto podpory a prípravy projektov v tomto programovacom období do roku 2013.

Zabezpečenie väzieb v oblasti regionálneho rozvoja s územím obce spočíva v prepojení so strategickými a programovými dokumentmi SR a EÚ, realizáciou príslušných odvetvových politík a s realizovanými rozvojovými programami. Proces strategického plánovania predstavuje súbor nadväzujúcich činností, ktoré sú riadené tak, aby viedli k nesplneniu vopred stanovených a hierarchicky usporiadaných cieľov. Začína sa analýzou, pokračuje definovaním cieľov, realizáciou projektov a končí sa hodnotením. Táto postupnosť krokov sa cyklicky opakuje.

To znamená, že vhodné využitie princípov strategického plánovania predstavuje optimálny nástroj na realizáciu účinného PHRSR obce, ktorý je súčasťou takej regionálnej politiky, ktorá aj v podmienkach EÚ vie byť konkurencieschopná.

V súvislosti s manažmentom vôd a povodní prijala Európska únia novú radu smerníc, ktoré smerujú k presadzovaniu integrovaného manažmentu povodí a k znižovaniu povodňových rizík. Najvýznamnejšími sú Rámcová smernica o vode a Povodňová smernica. Problematika povodní však súvisí nielen s vodou, ale najmä s pôdou, bojom proti suchu, biodiverzitom, klimatickými zmenami, kohéznu politikou, ale aj politikou rozvoja vidieka.

Najlepšia medzinárodná prax protipovodňovej prevencie spočíva podľa európskych expertov v trojstupňovom prístupe:

V zachytení dažďovej vody kde padá, v jej retencii a až nakoniec v jej odvádzaní.

Medzi základné opatrenia na národnej úrovni patrí začlenenie navrhovaných systémových opatrení do plánovacích a programovacích dokumentov, ktoré vyplývajú už z uvedených dvoch smerníc EÚ z fondov ERDF, EARDF, Kohézneho fondu a ESF členskými krajinám v súčasnom, ale aj v budúcich programovacích obdobiach. Ďalej je to podpora prehlbovania spolupráce obcí, regiónov, VUC, štátu, bánk a poisťovní na znižovanie rizík a ich krytia (v rovine finančnej a nefinančnej) ako aj pri zdokonaľovaní systému varovania obyvateľstva a motivačných a podporných mechanizmov na celoplošné zadržiavanie dažďovej vody a protierózne úpravy v krajine. Okrem podpory adaptácie monokultúrneho PPF vytvorením prijateľnejšej krajinskej štruktúry, revitalizácie vodných tokov a i. patrí sem aj uplatnenie aktívnej politiky trhu práce na vtiiahnutie nezamestnaných v regiónoch ako aj vytváranie nového druhu hospodárskych činností v území pri realizácii adaptačných opatrení v krajine (tak v poľnohospodárskej krajine, tak v lesoch, tak v urbánom prostredí ako aj na vodných tokoch) a ich následnej údržbe. Tieto opatrenia v množstve prípadov nevyžadujú zložité technológie, ale len jednoduché nástroje, prípadne mechanizmy a fyzickú silu.

Koncepcia vodohospodárskej politiky SR do roku 2015 definuje stratégiu revitalizácie povodí: „Presadzovať princíp hospodárenia s vodou na celej ploche povodia, teda aj mimo koryt a vodných nádrží a vytvárať tak priestor na širšie uplatnenie biotechnických, agrotechnických a lesníckych opatrení... na účely zlepšenia retenčnej schopnosti.“ Ďalšou zo strategických úloh je „Zníženie

plošnej a výmoľovej erózie nežiadúceho transportu a akumulácie plavenín a splavenín po vodných tokoch.“

Samotné zvyšovanie retenčnej schopnosti územia a zadržiavanie dažďovej vody v ňom je súčasťou strategických vládnych a mimovládnych materiálov. Je súčasťou dobrého hospodárenia s prírodnými zdrojmi a podmienkou environmentálnej a ekonomickej bezpečnosti.

Analýza ekonomickej situácie len vytvára priaznivejšie podmienky na to, čo treba konať a načo sú príslušné inštitúcie zaviazané konať v prospech potrieb obce vo verejnom záujme revitalizácie krajiny.

V rámci VUC resp. so susednými VUC na úrovni povodí treba podporovať zainteresované strany v povodiach najmä: komunikáciu susediacich obcí, komunikáciu a koordináciu so zástupcami farmárov v povodiach, s lesnými hospodármi, s vodárenskými spoločnosťami, so správcami vodných tokov, s komunitami obyvateľov (osobitne v inundačných územiach, najčastejšie postihovaných komunitách a pod.), atď. Ďalej treba presadzovať spoluprácu zainteresovaných strán v rámci inštitútov samospráva povodí, vodné farmy a vodné spoločenstvá, ktoré sú zamerané na znižovanie vodnej erózie pôdy, zvýšenie retenčnej schopnosti susediacich parciel a katastrov v rámci spoločných povodí ako aj pripravenosť na povodňové a mimoriadne situácie.

Povinnosťou obce je zostavovať a pravidelne aktualizovať Povodňový plán záchranných prác. V súvislosti s premietnutím tzv. Povodňovej smernice EU č.2007/60/ES o hodnotení a manažmente povodňových rizík bol prijatý zákon NR SR č.7/2010 o ochrane pred povodňami. V zmysle neho pristúpi správca povodia k vypracovaniu:

- predbežného hodnotenia povodňového rizika pre každú oblasť povodia do 22.12.2012,
- máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika (pre ohrozené lokality v 3 scenároch – nízka, stredná – pravdepodobná doba opakovania 100 rokov a vysoká pravdepodobnosť opakovania s termínom dokončenia do 22.12.2013,
- plánov manažmentu povodňového rizika, ktoré majú riešiť všetky aspekty manažmentu povodňového rizika so zameraním na:
 - * prevenciu,
 - * ochranu,
 - * pripravenosť vrátane predpovedí povodní a systémov včasného varovania s prihliadnutím na vlastnosti jednotlivých povodní s termínom do 22.12.2015.

Z hľadiska mierky riešenia nebudú spracované podrobne pre celý kataster obce na jednotlivé pozemky. Z toho dôvodu nemôžu nahradiť analýzy povrchového odtoku, ktoré sú súčasťou plánu IMVZ obce.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb zo zákona možno zhrnúť:

Žiadateľ má právo na poskytovanie sociálnej služby, ktorá svojím rozsahom, formou a spôsobom poskytovania:

- umožňuje realizovať jeho základné ľudské práva slobody,
- zachováva jeho ľudskú dôstojnosť, aktivizuje ho k posilneniu sebestačnosti,
- zabraňuje jeho sociálnemu vylúčeniu a podporuje jeho začlenenie do spoločnosti.

Z tejto základnej axiómy potom vyplýva, že:

- poskytovanie terénnej sociálnej služby alebo ambulantnej sociálnej služby má prednosť pred pobytovou sociálnou službou,
- pri pobytovej sociálnej službe má prednosť týždenná služba pred celoročnou,
- prednosť má poskytovanie sociálnej služby v zariadení s kapacitou nižšou ako 40 miest,
- poskytovateľ je povinný spolupracovať s rodinou, obcou a komunitou pri utváraní podmienok na návrat prijímateľa a sociálnej služby poskytovanej v zariadení s celoročnou pobytovou formou do prirodzeného rodinného prostredia alebo komunitného prostredia s prednostným poskytovaním sociálnej služby terénou formou, ambulantnou formou alebo

týždennou pobytovou formou, a to so súhlasom prijímateľa sociálnej služby a pri rešpektovaní jeho osobných cieľov, potrieb, schopností a zdravotného stavu.

d) **Určenie rozvojového potenciálu a limitov rozvoja územia obce, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce**

V rokoch 2007 až 2009 bol pripravený a realizovaný projekt pozemkových úprav v k.ú. Orovnica.

Pozemkové úpravy boli nariadené z dôvodu potreby usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov a odstránenia prekážok ich výkonu vyvolaných historickým vývojom tak, ako je ustanovené v § 2 ods. 1 písmeno a) zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších právnych predpisov.

Všeobecné zásady funkčného usporiadania územia sú vypracované v obode pozemkových úprav, vychádzajú z daností krajiny a zo schválených dokumentov:

- Územný plán vyššieho územného celku Banskobystrického kraja (1997)
- Lesný hospodársky plán pre LHC Nová Baňa, lesný obvod Orovnica (1997)
- MÚSES pre PPÚ Orovnica (2007)

Podkladom pre VZFUÚ bol návrh miestneho územného systému ekologickej stability krajiny pre potreby PPÚ. Všeobecné zásady boli východiskom pre spracovanie zásad pre umiestnenie nových pozemkov a pre spracovanie plánu verejných a spoločných zariadení a opatrení. V konečnom dôsledku navrhli nové usporiadanie územia zohľadňujúc hospodárske obvody subjektov hospodáriacich na pôde, záujmy vlastníkov, potrebu ochrany životného prostredia, potrebu zachovania prípadne zvýšenia ekologickej stability krajiny, rozvoja územia, potrebu dobudovania infraštruktúry a jej funkčného prepojenia v obode projektu pozemkových úprav. Uvedený dokument v oblasti vymedzenia regionálnych systémov ekologickej stability, ochrany prírody a krajiny štruktúry (vrátane pôdy) a nadradenej technickej infraštruktúry na úseku ochrany pred povodňami rešpektuje regulatívy územného rozvoja okresu Žarnovica, ktoré vychádza z rovnocenného zhodnotenia vzťahov vnútroregionálnych a nadregionálnych, v intenciách ÚPN VUC Banskobystrického kraja.

Základnou súčasťou v zmysle zákonných predpisov je systém ekologickej stability (od nadregionálnych až po miestne systémy) ako ich plošné a líniové prvky, biocentrá a biokoridory sú vodné útvary.

Žiada sa však vzhľadom na dôležitosť a potrebnosť komplexnosti tvorby a riešenia preventívnej protipovodňovej stratégie zapracovať aj povodňovú mapu. A to za účelom prijímania kvalitných rozhodnutí o využívaní a rozvoji celého katastrálneho územia obce. Tento postup bude predchádzať často zbytočným stratám na verejnom a súkromnom majetku či zdraví obyvateľstva počas výskytu povodní. Zároveň samospráva obce bude mať k dispozícii dokument, ktorým bude schopná argumentovať pri prípadných porušeníach a rešpektovaniach zo strany fyzických, právnických osôb a organizácií. Zapracovanie povodňovej mapy výrazne ovplyvní najmä rozvoj zón v inundačnom území. Nie však ako obmedzenie, ale ako preventívne opatrenie z hľadiska ochrany majetku a ľudského zdravia. Nemenej dôležitý význam má pre zostavovanie plánu IMVZ a PF.

Projektový zámer Malá vodná elektrárň Tekovská Breznica

Súkromná firma Hydroenergia, s.r.o., Bratislava v decembri 2009 vypracovala projektový zámer na využívanie vody ako zdroje energie. Treba vziať do úvahy, že na Hrone sa ráta s výstavbou 36 malých vodných elektrární. Celkový zámer má značné množstvo negatívnych dopadov na ekosystémy, splavovanie rieky, cestovný ruch a iné. Okrem toho v zámere ani nie je žiadna zmienka, ako by mal proklamovaný „ekologicky čistý zdroj“ prednostne využívať elektrickú energiu vyrobenú v tomto zariadení na energetické potreby regiónu BBSK, a teda podľa toho aj upraviť spotrebiteľské ceny pre obyvateľov našej obce – v súlade s výkupnými cenami elektrickej energie vyrobenej v MVE.

Treba v prvom rade zvážiť či výstavba vodného diela je vo verejnom záujme a čo za prínos to bude pre obec Orovnica a jej obyvateľov na niekoľko rokov. Ale aj to, či naši obyvatelia budú participovať podielom na zisku z predanej elektrickej energie alebo z podielových daní.

Pre účely spracovania hodnotiacej správy treba rozšíriť resp. doplniť o tieto údaje informácie resp. parametre:

- aký prínos bude mať táto niekoľkomiliónová investícia pre obyvateľov, rozvoj obce, tvorbu pracovných miest, hodnotu pozemkov v blízkosti vodnej elektrárne, rozvoj turistického ruchu, pre atraktivitu krajinných a prírodných hodnôt, živočíšstvo a ryby žijúce v rieke a pre celé životné prostredie po dobu 50 rokov vlastníctva tohto územia a objektov elektrárne jej majiteľmi.
- komu ostane táto environmentálna záťaž, keď sa už nebude oplácať elektráreň prevádzkovať. Ak v súčasnosti štátom dotovaná výkupná cena elektriny vyrobenej v tomto zariadení bude rovnaká – trzná, teda skoro dvakrát nižšia ako v súčasnosti a poplatky za užívanie vody, z dôvodu jej nedostatku, niekoľkonásobne vyššie.
- ako táto priečna bariéra v toku a jeho zahrádzovanie ovplyvní prietokové pomery rieky v čase povodňových vodných stavov.
- ako ovplyvní vybudovanie hrádzí pozdĺž toku v dĺžke asi 1 km a výške asi 3,5 m (pri korune hrádzi) možnosť povodňového prietoku vody z inundačného územia späť do koryta a hlavne tiež kadiaľ naprojektuje investor, že tieto vody budú naspäť prúdiť do koryta rieky. Alebo toto všetko vyvolá náklady z dôvodu ochrany majetku obyvateľov na úkor štátu?
- ako ovplyvní prietok ľadových kryh v zimnom období, a to aj vplyvom ich uvoľňovania zo zamrznutej stojatej vody v hati proti prúdu.
- aký vplyv na spodné vody bude mať zdvihnutie hladiny rieky nad haťou nad okolitý terén a tiež jej zníženie o 2 m, keď prehĺbenie dna Hrona bude postupne dostratená na dĺžke cca 1500 m. Tým dôjde k destabilizácii spodných vôd a k ich zvýšeniu.

Napokon si treba uvedomiť, že podnikateľov z Bratislavy nezaujíma roveň kvality života v obci, ale naši ľudia tu budú žiť a znášať všetky negatívne dôsledky. A tiež tešiť sa z pozitívnych, že hádam tie plastové a iné odpady plávajúce po rieke sa zachytia na hati povyššie a niekoľko ich aj zlikviduje (alebo sa len vyhodí na lúku vedľa hrádze), či pustia susedovi do hrádze v Hronskom Beňadiku.

Predpokladaný kumulatívny vplyv:

V prípade postupnej výstavby zdanlivo jednotlivých MVE hrozí rieke Hron nenávratná strata väčšiny významných prúdových ekosystémov, pretože každá MVE vytvorí:

- radikálnu bariéru migrácii rýb a ostatných vodných živočíchov,
- zmení transport korytotvorného materiálu a živín z horného povodia,
- niekoľko kilometrový vzdutý, biologicko, fyzikálne a chemicky úplne zmenený úsek nad haťou,
- bariéru pre možnosť genetickej výmeny medzi lokálnymi populáciami vodných organizmov,
- odprírodnené prehĺbené koryto pod haťou, ktoré drénuje okolité prostredie a znižuje hladiny podzemných vôd,
- dôjde k premene prúdivej rieky (oživenej analogickým, „prúdomilným“ rastlinstvom a živočíštvom) na kaskádu prírodne chudobnejších vzdutí nad MVE a prehĺbení pod MVE. Tu neprežijú väčšina živočíchov a rastlín. Nastáva hromadný úhyn rýb. Znižuje sa samočistiaca schopnosť plytkej prúdivej vody.

Záver:

Výsledky a odporúčania procesu povinného hodnotenia vplyvov na životné prostredie vo forme Záverečného stanoviska Ministerstva životného prostredia SR budú jedným z podkladov pre obec Orovnica pre vydávanie stanoviska v rámci povoľovacieho procesu podľa stavebného zákona.

Podmienky udržateľného rozvoja obce

1. Chrániť ľudské zdravie, podporovať kvalitnú poľnohospodársku produkciu a zlepšenie kvality životných podmienok ľudí a ochrany ŽP.
2. Podpora zlepšovania ochrany pôdy pred degradačnými procesmi, najmä eróziou.
3. Zlepšovať kvalitu podzemných a povrchových vôd, nedovoliť ich znečisťovanie.
4. Udržať a zvyšovať biodiverzitu poľnohospodárskej krajiny na všetkých úrovniach (ekosystémovej, druhovej a populačnej).
5. Využívať prírodné zdroje udržateľným spôsobom s cieľom ich zachovania pre budúce generácie.
6. Integrovať problematiku udržateľného rozvoja do projektov, plánov a činností obce.
7. Zvyšovať environmentálne vedomie a ekologickú zodpovednosť.
8. Zlepšenie podmienok na oddych a rekreáciu, podnikanie a zamestnanosť.
9. Udržanie kultúrohistorických tradícií a rozvoj kultúrneho a sociálneho života občanov.
10. Vytvárať a udržiavať pracovné miesta pri realizácii adaptačných opatrení v krajine.

V OBLASTI ROZVOJA BÝVANIA

Požiadavky, kritériá a podmienky

Medzi hlavné funkčno-prevádzkové požiadavky na prostredie obytnej zóny Karanky patria:

- komplexne vysoká úžitková a architektonická hodnota bytu a obytného domu,
- dobrá funkčná úroveň a druhová skladba základnej, občianskej a technickej vybavenosti, jej dostupnosť,
- jasná prevádzková osnova obytného súboru s preferovaním pešieho pohybu a diferencovaním autodopravy,
- dôkladné vyriešenie statickej dopravy – kapacitne, funkčne,
- optimálne vzťahy k nadväzným funkciám práce, zotavenia, zariadeniam vyššej občianskej vybavenosti,
- optimálne zdravotno-hygienické pomery v celom rozsahu širšieho bývania, maximálne rešpektovanie charakteru prírodného prostredia obytného súboru, aktívne rozvíjanie rôznych druhov a foriem zelene.

Funkčné prvky obytnej zóny

Základným funkčným a štrukturálnym prvkom obytnej zóny sú *obytné domy – objekty na bývanie*.

Charakteristika bývania:

- a) Bývanie je časť životného procesu človeka a ním vytváraných skupín (rodina) v ktorom sa udržiavajú a obnovujú ľudské fyzické a duševné sily.
- b) 2/3 svojho života prežije človek v obytných priestoroch.
- c) Pre bývanie sú nutné priestory a plochy s potrebnými rozmermi, s určitými vzájomnými vzťahmi na požadovanom prostredí. Pritom musia byť splnené požiadavky v oblasti technickej a fyzikálnej, kultúrnej, výtvarnej, a psychickej.

Triedenie obytných objektov

Bytové domy – Bytový dom je obytný dom charakteristický priestorovým radením viacerých bytov stavebne nad sebou, vedľa seba, ktoré sú prístupné z jednej spoločnej komunikácie – vertikálnej, horizontálnej a slúžia k bývaní niekoľkých rodín.

Možno ich triediť podľa rôznych hľadísk:

- Podľa počtu podlaží: do 4 podlaží (nepotrebujú výťah), od 5 do 8 podlaží, od 9 do 15 podlaží, od 16 podlaží vyššie (u nás z požiarneho hľadiska nemožné).
- Podľa domového vybavenia: obytné domy so základným vybavením (nájomné), s vyšším vybavením (kolektívne, hotelové domy).
- Podľa koncepcie riešenia spoločných komunikácií: schodišťové, chodbové domy pavlačové, domy zmiešané.
- Podľa špeciálneho charakteru obyvateľov: pre starých ľudí, pre telesne postihnutých, slobodárne, pre sociálne slabých ľudí azylové domy.

Rodinné domy - Rodinný dom slúži k bývaní jednej rodiny (rodina môže mať aj viac domácností – max. 3) v stavebne a prevádzkovo veľmi úzko spätých bytových jednotkách. Znakom nezávislosti je samotný vstup z verejného priestoru, komunikácie. Rodinné domy sú obytné domy o malom počte podlaží, a preto sa triedia hlavne podľa urbanistickej formy na: izolované (samostatne stojace) – max. 1-3 podlažný, dvojdomy.

Skupinové – radové, átriové.

Základná technická vybavenosť obytnej zóny

K zariadeniam základnej technickej vybavenosti obytnej zóny patria:

- vedenia inžinierskych sietí – ovplyvňujú urbanistickú štruktúru druhotne,
- uzlové prvky vedení – transformovne, výmenníkové stanice, komplexné energetické a hospodárske pavilóny – sa prejavujú priestorovo a potrebujú prístup automobilom,
- stanovišťa na koncentráciu a odvoz domového odpadu,
- objekty na údržbu zelene,
- zariadenia statickej dopravy – manipulačné plochy obsluhy hore uvedených technických zariadení (nákladné a technické vozidlá na odvoz domového odpadu, čistenie ulíc a priestranstiev, protipožiarne a zdravotnícke vozidlá a i.) a parkovanie a odstavovanie automobilov obyvateľov a návštevníkov – majú najväčšie nároky na plochy, viaceré rušivé vplyvy na životné prostredie – potreba citlivého riešenia.

Zdravotno-hygienické požiadavky pri tvorbe obytného prostredia

Z hľadiska urbanistickej tvorby sú určujúce bioklimatické parametre exteriéru obytného prostredia. Zvolená forma zástavby a organizácia života v nej môže základné parametre uchovať, zlepšiť ale aj celkom znehodnotiť.

Narušenie hodnôt obytného prostredia môžu spôsobiť:

- a) výrobné a skladové zóny - prach, zápach, exhaláty, plynové splodiny, obťažovanie hlukom,
- b) doprava – a podobne.

Oslnenie, čistota a vlhkosť vzduchu

Dôležité v našich podmienkach je zabezpečenie oslnenia: obytných budov, iných objektov a vonkajších priestorov určených pre širšie funkcie bývania – hry detí, mládeže, odpočinok.

Objekt alebo priestor sám môže spĺňať podmienky insolácie, no v urbanistickej štruktúre sa môže dostať čiastočne alebo úplne do tieňa iného objektu, prípadne sám môže nevhodne tieniť.

Všeobecne platí, že každý byt obytného objektu musí mať zabezpečenú insoláciu pre 1/3 obytných miestností minimálne 1 ½ hodiny denne v čase od 1. marca do 15. októbra. Túto hodnotu sa

odporúča zdvojnásobiť. Severne orientované miestnosti sa nerátajú do preslnených a severozápadné a severovýchodné sa len malým podielom zarátavajú.

Vonkajšie priestory obytného prostredia majú diferencované požiadavky na insoláciu. Ihriská pre deti a priestory na odpočinok a zotavenie dospelých by mali byť oslnené (min. jedna polovica plochy) v čase od 1. marca do 21. júna aspoň 3 hodiny denne v čase od 9. do 15. hodiny. Odporúča sa zabezpečiť denne viac ako 4-hodinovú insoláciu týchto priestorov.

Čistota a vlhkosť vzduchu

Z hľadiska prírodného prostredia je potrebné preferovať záveterné a neinverzné polohy. Výhodná je poloha v blízkosti vodného toku alebo plochy, ktoré vhodne vplyvajú na vlhkosť vzduchu. Je však potrebné skúmať, či nevyvolávajú hmly. Vhodnejšie sú mierne svahy ako roviny a vyvýšené polohy ako údolia. Je potrebné skúmať vzťah k výrobnéj zóne a je treba eliminovať prípadné negatívne vplyvy výroby a to dodržiavaním ochranných pásiem, umocnených výsadbou zelene. Exhaláty a hluk z dopravy majú negatívny vplyv na mikroklimu byvania.

Akustické požiadavky a ochranné opatrenia

Najbežnejšou ochranou sú ochranné pásma. Ide o tzv. pasívnu ochranu a ich účinnosť je nedostatočná. Stanovenie šírky ochranného pásma vyplýva z fyzikálneho výskumu a výpočtov, napr. zdvojnásobením vzdialenosti:

- od bodového zdroja hluku – výrobný objekt – klesá intenzita hluku o 6 dB,
- od lineárneho zdroja – cesta – len o 3 dB.

Odporúčané ochranné pásma:

120 – 150 m	- pri frekventovaných dopravných trasách v obytnej a zmiešanej zóne,
500 m	- pri diaľnicach,
50 m	- zastávka MHD od hlavnej fasády obytného domu.

Obytné zóny sídelných útvarov sa majú izolovať od výrobných zón pásmom širokým najmenej 50 m. V ochrannom pásme sa umiestňuje predovšetkým zeleň. Môžu sa v ňom umiestňovať ihriská, záhradkárske osady, odstavné plochy a garáže, miestne komunikácie a také stavby na výrobu a skladovanie, ktoré esteticky nenarušujú charakter príľahlej obytnej zóny a svojimi účinkami neznižujú pôsobenie ochranného pásma.

Niektoré ochranné opatrenia:

- Zníženie intenzity dopravy vhodnejším urbanistickým riešením o 25% alebo 50%.
- Vzdialenie objektov od zdroja hluku alebo zdroja hluku od objektu.
- Mimoúrovňové križovanie v podjazde.
- Vedenie komunikácie zárezom alebo priekopou.
- Obmedzenie rýchlosti jazdy vozidiel na obslužných komunikáciách.

Funkčno–prevádzkové požiadavky zóny bývania

Medzi hlavné funkčno-prevádzkové požiadavky na prostredie funkčnej zóny s prevahou bývania patria:

- komplexne vysoká užitková a architektonická hodnota bytu a obytného domu,
- dobrá funkčná úroveň a druhová skladba základnej občianskej a technickej vybavenosti, jej dostupnosť,
- jasná prevádzková osnova obytného súboru s preferovaním pešieho pohybu a diferencovaním autodopravy,
- dôkladné vyriešenie statickej dopravy (kapacitne, funkčne),

- optimálne vzťahy k nadväzným funkciám práce, zotavenia, zariadeniam vyššej občianskej vybavenosti,
- optimálne zdravotno-hygienické pomery v celom rozsahu širšieho bývania, maximálne rešpektovanie charakteru prírodného prostredia obytného súboru, aktívne rozvíjanie rôznych druhov a foriem zelene.

Štruktúra obytnej zóny a jej prvky

Obytné zóny sídelných útvarov musia zahŕňať: obytné časti stavby občianskeho vybavenia, siete miestnych komunikácií, rozvodné siete a zeleň.

Štruktúra obytných zón musí zabezpečovať funkčné potreby v každej etape ich rozvoja. Územné a kapacitné usporiadanie jednotlivých zložiek obytnej zóny musí vychádzať zo štruktúry a požiadaviek obytnej časti, najmä z hustoty obyvateľstva, druhu stavieb na bývanie a ich výškového usporiadania, dochádzkových vzdialeností a prístupnosti, z požiadaviek na vytváranie tichých priestorov a ľahkej orientácie. Obytná časť musí zodpovedať charakteru mestského alebo vidieckeho sídelného útvaru, rázu krajiny a jej klimatickým podmienkam a zabezpečovať zdravé bývanie a pohodu životného prostredia.

Hustota, členenie a výška stavieb na bývanie, dodržanie odstupov a vzdialeností musia vyhovovať požiadavkám najmä na: oslnenie bytov, zachovanie súkromia, požiaru ochranu, civilnú ochranu a na vytváranie plôch zelene.

Občianska vybavenosť – prvky

Zariadenia občianskej vybavenosti tvoria neoddeliteľnú zložku komplexne chápaného bývania a teda aj obytnej zóny. Rozoznávame niekoľko spôsobov základného delenia zariadení občianskej vybavenosti. Občianske vybavenie obytných zón zahŕňa v súlade s významom a potrebami sídelných útvarov stavby pre školstvo, kultúr, zdravotníctvo a sociálnu starostlivosť, spoje, služby, obchod a verejné stravovanie, dočasné ubytovanie, telesnú výchovu, stavby pre správu a riadenie, stavby pre verejnú hygienu a stavby pre požiaru bezpečnosť.

Podľa frekvencie používania sa delia na:

- každodenne využívané,
- periodicky využívané (týždenne),
- epizodicky využívané (občas, príležitostne).

Podľa stupňa viazanosti tzv. spádového územia:

- s viazanou dochádzkou,
- s neviazanou dochádzkou

Základné občianske vybavenie musí skladbou a kapacitou zodpovedať veľkosti a funkcii sídelného útvaru a niektoré občianske vybavenie aj potrebám záujmového územia. Pre stavby občianskeho vybavenia v obytnej zóne sa podľa ich druhov a potreby zriaďujú ochranné pásma.

Dopravný systém v sídle a jeho význam

Doprava a technické siete, t.j. technická vybavenosť tvoria v sídle všadeprítomný komunikačno-prevádzkový systém, ktorý umožňuje a podmieňuje základné funkčné prejavy jednotlivých zón a ich spolupôsobnosť na úrovni komplexného urbanizovaného prostredia sídelného útvaru. Technické a dopravné zariadenia predstavujú *komunikačný systém* v najširšom zmysle slova, teda systém, ktorý zabezpečuje informácie, kontakty, energetické zásobovanie, premiestňovanie osôb a materiálov. Pre premiestňovanie ľudí, materiálov, impulzov a informácií je na jednej strane potrebné v polohe urbanistickej vytvárať primerané podmienky, no na strane druhej usmerňovať

organizáciu činností a rozloženie prostredí tak, aby klesal podiel (náklady, čas, nároky ako priestorové, tak aj objemové) nútenej mobility a vytvárali sa podmienky pre mobilitu žiadanú.

Špecifiká dopravného systému, jeho tvorby, akceptovania sa prejavujú diferencovane:

- a) pri prehodnocovaní prevádzkových princípov v existujúcich, často historických štruktúrach,
- b) pri tvorbe nových urbanistických štruktúr, založených na moderných prevádzkových princípoch.

Základná úloha dopravy zjednodušene spočíva v premiestňovaní nákladov, osôb a informácií.

Peší pohyb a jeho trasy v sídle

Väčšina činností človeka v jadre funkčných zón a ich súborov sa napriek rastu technizácie a automobilizácie uskutočňuje peším pohybom zákazníka, zamestnanca, obyvateľa, žiaka, rekreanta. Kompozičné zásady urbanizovaného prostredia sú takisto orientované predovšetkým na vnímanie z polohy chodca.

Delenie a klasifikácia pešieho pohybu a peších komunikácií:

- a) podľa významu, polohy a kapacity (hierarchická štruktúra - hlavný peší ťah, vedľajší ťah a pod.).
- b) podľa poslania v štruktúre zóny a sídla:
 - funkčno-prevádzkový,
 - účelový - s dôrazom na technické parametre, úspory času, energie vzdialenosti, nárast prvkov umelého prostredia,
 - rekreačný - s dôrazom na parametre prírodného prostredia, pokoja, pri ktorom funkciou je vlastný pohyb.

Základné požiadavky na pešiu sieť:

- súvislosť – spojitosť (aj keď sa prakticky využíva len prekryvaním kratších úsekov od jednotlivých zdrojov k čiastkovým cieľom),
- prehľadnosť s dobrou orientáciou chodca,
- bezpečnosť – správne dimenzovanie, správne sklony (radšej rampy ako schody), dostatočné osvetlenie, spoločenská kontrolovateľnosť.

Biologicko-hygienický význam zelene v sídle

V polohe biologicko-hygienických účinkov možno ďalej špecifikovať nasledovné funkcie zelene:

- hygienické, ozdravovacie:
 - o zlepšenie hygienických pomerov prostredia, hlavne stavu ovzdušia, pôdy a vodného režimu,
 - o antibakteriálne pôsobenie,
- renaturalizačné, sprírodňovacie:
 - o posilnenie pôsobenia prírodných prvkov v urbanizovanom prostredí,
 - o redukcia klimatických extrémov prostredia,
 - o ochrana vody a pôdy,
 - o redukcia účinkov vetra,
- rekultivačné:
 - o opätovné zúrodňovanie pôdy (prostredníctvom drevinnej vegetácie) na devastovaných územiach.

Priestorové účinky zelene v sídle

Priestorovotvorné účinky zelene sa ďalej špecifikujú na:

sociálne, spoločenské:

- podiel zelene pri formovaní rôznych kategórií prostredia podľa nárokov a požiadaviek spoločnosti (prostredie obytné, rekreačné, výrobné,...),
- priaznivé ovplyvňovanie spoločenských kontaktov,
- výchovné pôsobenie zelene (vzťah k prírode, estetické cítenie),

urbanisticko architektonické:

- uplatnenie zelene ako hmotného prvku v priestore pri jeho komplexnom formovaní,
- uplatnenie zelene v polohe kompozície a estetizácie prostredia, vrátane symbiózy s výtvarným dielom,

izolačné, ochranné:

- ochrana pred nežiadúcimi javmi v prostredí (exhalácie, prašnosť, hluk, žiarenie, zápachy a pod.),
- optická izolácia nežiadúcich útvarov v prostredí,
- protierózne opatrenia,
- ochranné pásy pobrežnej zelene pri vodných plochách a tokoch.

e) Stratégia rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik, ktorá určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce

Rozvojové ciele vstupujú do procesu tvorby samotnej stratégie programu, pozostávajúcich z priorít, opatrení a aktivít, ktorých realizácia smeruje k vyplňaniu prijatých cieľov.

Zavedenie všetkých princípov protipovodňovej ochrany a pod. v mieraach našej obce je základom zdroja stability jej hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ale i prosperity celého územia. Najmä preto, že protipovodňové opatrenia zabráňujú vzniku alebo znižujú riziko extrémnych prietokov, obmedzujú pôdnu eróziu a výskyt povodní a zlepšujú zásoby podzemnej vody na území obce. Pomerne rýchlo (od niekoľkých mesiacov do 2-3 rokov) zlepšujú stabilitu územia a elimináciou rizík možných hospodárskych strát zvyšujú konkurencieschopnosť územia.

Obec môže niektorým lokálnym záplavám predchádzať, pretože zohráva určujúcu rolu pri stanovení podmienok obehu vody a pri spomalení odtoku povrchových a podpovrchových vôd z katastrálneho územia.

Preto samospráva našej obce sústredí mimoriadne úsilie na zavádzanie a uplatňovanie týchto princípov:

1. Princíp partnerstva, solidarity a subsidiarity.
2. Princíp líniovej, bodovej a plošnej ochrany.
3. Princíp IMVZ a PF.
4. Princíp prevencie.

Ich realizácia umožní ovplyvniť retenčnú schopnosť krajiny – povodia Hrona ako i znížiť dopady povodňovej vlny na území obce.

Má však i ďalšie pozitívne účinky, ako sú zmiernenie dosahov zmien klímy, protierózna ochrana, zvýšenie biodiverzity, rozvoj nových hospodárskych činností v krajine a ďalšie.

Ide aj o vytvorenie priestoru na realizáciu pomerne jednoduchých a nenáročných prác nebývalého rozsahu. A to v záujme ochrany pôdy, vodných zdrojov, ekosystémov, ale i celkového zhodnotenia územia, pretože územie bohaté na vodu, pôdu a vegetáciu naberá na cene, podobne ako územie s nižším rizikom povodní.

Obyvatelia obce sa dokážu ľahko stotožniť s cieľmi revitalizácie krajiny, ktoré na nich pôsobia motivujúco. Zamestnávanie pracovníkov na prípravu, realizáciu a údržbu protieróznych a vodozádržných opatrení v území vytvorí užitočnú zamestnanosť, ktorá bude impulzom na hospodársky a sociálny rast.

Súčasná potreba tvorby nových pracovných miest v oblastiach, ktoré neohrozujú trhové prostredie ponúka príležitosť v riešení protipovodňových opatrení na zachytenie povrchového odtoku skôr než sa prepojí v ničivú ríavu, ktorá sa už ťažko krotí.

Prácami na výsadbe drevín (lesa) a na protipovodňovej prevencii sa poskytnú pracovné príležitosti. Zároveň tým sa zvýši hodnota našich prírodných zdrojov a zníži sa značná časť sociálneho napätia. Chránia sa tak nielen prírodné, ale aj ľudské zdroje. Veľkou výhodou týchto prác je, že je veľmi adresná a nevyžaduje veľa mechanizácie.

Protipovodňové opatrenia sú väčšinou nenáročné na kvalifikovanú pracovnú silu a sú blízke vidieckemu obyvateľstvu.

Vybraný komunitný líder pracovného tímu by mal však najskôr absolvovať intenzívny kurz zameraný na revitalizáciu krajiny obce (príp. okolia).

Globálny cieľ

Zabezpečiť vykonanie nápravy totalitnej krivdy a tým zlepšiť životné podmienky obyvateľstva s podporou rozvíjania podnikateľského prostredia, zamestnanosti priamo v obci, zabezpečenie protipovodňovej ochrany.

Kľúčová oblasť - priorita	Rozvojový cieľ
I. Technická infraštruktúra, rozvoj bývania	Rekonštrukcia a rozšírenie miestnych komunikácií a stredu obce, podpora budovania IS pre IBV a novú BD (Karanky)
II. Ochrana životného prostredia	Odkanalizovanie obce, zriadenie a prevádzkovanie obecného kompostoviska
III. Zvyšovanie zamestnanosti priamo v obci	Podpora rozširovania živnostenského podnikania
IV. Zlepšovanie podmienok pre rekreáciu, turizmus a kultúru	Podpora celonárodného matičného projektu Predhradie Pohroncov so Slovenskou 858 a Slovenskou 1600 a ekotrasami <ul style="list-style-type: none"> - Bukovina (Drozdovo, Vojšín) - Dievčia skala (Viničný vrch, Kostivrch) - Tekovská kúria (Krivín) - Hrádok (Voznická skala, Brzybrod) i so Živou panorámou 35 remesiel a živností

f) Analýza finančných potrieb a možností financovania PHRSR obce

Priorita č. 1: Technická infraštruktúra

Priorita je zameraná na rozšírenie technickej infraštruktúry a zriadenie obytnej zóny v lokalite Karanky.

Priorita č. 2: Rozvoj a obnova obce

Priorita sa zameriava:

- na vytvorenie takej infraštruktúry, ktorá umožní zapojenie obce do vyššieho regiónu (kraja) a Európskej únie, dosiahnutie moderných štandardov a trvalo udržateľný rozvoj s minimálnou ekologickou záťažou,
- na podporu trvalo udržateľného ekonomického a sociálneho rozvoja obce pomocou obnovy a ďalšieho rozvoja kvality školstva, sociálnych služieb, kultúry a turizmu, resp. kvality infraštruktúry podporujúcej tieto špecifické oblasti.

Priorita č. 3: Zlepšenie stavu environmentálnej infraštruktúry

Priorita sa zameriava predovšetkým na dobudovanie environmentálnej infraštruktúry v oblasti odpadového hospodárstva, realizáciu opatrení na zabezpečenie ochrany pred povodňami, na zabezpečenie ochrany zdravia obyvateľstva, ako aj zachovanie, ochranu a obnovu prírodného prostredia obce so zreteľom na trvalo udržateľný rozvoj vidieka.

Priorita č. 4: Príprava a rozvoj kvalifikovaných ľudských zdrojov

Cieľom priority je na základe ďalšieho vzdelávania obyvateľov obce zvýšiť ich uplatnenie na modernom domácom a zahraničnom trhu práce ponukou kvalifikovanej a flexibilnej pracovnej sily, ktorá má požadované odborné vedomosti a zručnosti, podporené počítačovou gramotnosťou, čo bude mať vplyv na zníženie nezamestnanosti v obci.

Stanovené priority sú v súlade s cieľmi a prioritami Národnej stratégie Slovenskej republiky a PHRSR a VUC BBSK.

Priorita č. 1: Technická infraštruktúra

Pre realizáciu danej priority je potrebná finančná podpora 200 000 €.

V rámci Priority č. 1 budú podporované tri opatrenia:

Opatrenie 1.1: Rozšírenie inžinierskych sietí

Opatrenie 1.2: Zriadenie obytnej zóny Karanky

Opatrenie 1.3: Krajinotvorné opatrenia

Opatrenie 1.1: Rozšírenie inžinierskych sietí

Cieľom opatrenia je po prijatí rozhodnutia ministerstva vnútra SR na základe podania č. 352/2011 zo dňa 12. júla 2011, ak dostane spisový materiál Obvodný úrad Banská Bystrica, úzko spolupracovať s kompetentnými orgánmi vo veci protokolu majetku a pozemkového vlastníctva.

Opatrenie 1.2: Zriadenie obytnej zóny

Zriadenie obytnej zóny v lokalite „Karanky“ vytvorí podmienky pre výstavbu 12 b. j. a 20 – 25 rodinných domov s príslušnými inžinierskymi sieťami.

Opatrenie 1.3: Krajinotvorné opatrenia

Príroda má potenciál vytvárať harmonické krajinné prostredie z hľadiska funkčného aj estetického. V rámci opatrení sú navrhnuté krajinotvorné prvky (napr. stromoradia, biokoridory, odvodňovacie jarky, kanály...), ktoré tvoria funkciu ekologických a protierózných opatrení. Na dotvorenie estetického a funkčného obrazu krajiny je vhodné začleniť do územia i lokality určené na oddychovo-rekreačnú funkciu.

Existujúce lokality v časti Trste a v juhovýchodnej časti Do kúta sú vhodné pre relaxačné športy (splavovanie, rybolov, turistika...) zviditeľniť výstavbou doplnkovej infraštruktúry (drevené lavičky, plochy pre stanovanie, športové ihriská...).

Novonavrhnutou lokalitou pre oddych je prepojenie intravilánu s časťou Horné Kopanice cez Zadné Kopanice a Diely. Uvedené prepojenie ciest je vhodné vzhľadom na navrhované opatrenia na nich

na cykloturistiku a prechádzky krajinou s vybudovaním doplnkových prvkov – lavičiek v rámci celonárodného matičného projektu Predhradie Pohroncov.

V rámci krajinotvorných opatrení je potrebné v určených lokalitách začať s odstraňovaním nelesnej drevitej vegetácie.

Priorita č. 2: Rozvoj a obnova obce

V rámci Priority č. 2 bude podporovaných päť opatrení:

- Opatrenie 2.1: Rozvoj lokálnej infraštruktúry.
- Opatrenie 2.2: Rozvoj sociálnej infraštruktúry.
- Opatrenie 2.3: Rozvoj školskej infraštruktúry.
- Opatrenie 2.4: Rozvoj kultúrnej infraštruktúry.

Pre realizáciu opatrení danej priority je potrebná finančná podpora približne vo výške 2 340 172,4 €. Výsledkom podpory by malo byť zlepšenie stavu obecného majetku a miestnej infraštruktúry.

Opatrenie 2.1: Rozvoj lokálnej infraštruktúry

Cieľom opatrenia je prostredníctvom rozvoja lokálnej infraštruktúry zvýšiť príťažlivosť obce pre jej obyvateľov a návštevníkov, čím sa zlepšia životné podmienky a zvýši sa kvalita života obyvateľov v obci.

Príjemcom pomoci bude obec, ktorá realizáciou opatrenia prispeje k zlepšeniu stavu miestnej infraštruktúry. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 2.008.233,2 €. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 2.1 bude obec.

Aktivity:

- Zabezpečenie odkanalizovania obce.
- Rekonštrukcia a budovanie technickej infraštruktúry v obci.
- Dobudovanie inžinierskych sietí.
- Dobudovanie objektov pre poskytovanie služieb samosprávy.

Odporúčané projektové zámery:

- * Vybudovanie kanalizácie odpadových vôd zlepši kvalitu bývania obyvateľom obce.
- * Komplexná rekonštrukcia centrálnej zóny obce prispeje k zlepšeniu celkového vzhľadu a príťažlivosti obce (chodníky, verejná zeleň, parkovacie plochy, drobná architektúra).
- * Rekonštrukcia miestnych komunikácií zvýši bezpečnosť všetkých účastníkov cestnej premávky v obci a zlepši celkový vzhľad obce za podmienok neustáleho znižovania negatívnych dopadov dopravy na životné prostredie podľa týchto návrhov:

Hlavná cesta HC1

Smerové vedenie je vyhovujúce. Na vozovku je treba nanieť novú asfaltovú vrstvu, odporúčame spevniť a opraviť odvodňovacie rigoly tak, aby bola zabezpečená ich funkčnosť.

V častiach kde je vybudovaný len jednostranný rigol je potrebné zrealizovať výstavbu druhého rigolu. Navrhovaná rýchlosť je 60km.h-1 (P 6/60).

Hlavná cesta HC2

Stav a smerové vedenie je vyhovujúce. Cestu treba ponechať v súčasnom stave, treba spevniť a upraviť odvodňovací rigol tak, aby bolo zabezpečené odvádzanie dažďovej vody. Navrhovaná rýchlosť je 30km.h-1 (P 4/30).

Vedľajšie cesty VC1, VC6, VC7, VC8, VC10, VC12, VC16, VC18, VC20, VC23 a VC24

Cesty VC10 a VC24 treba spevniť asfaltovým povrchom s rozšírením vozovky na 5 m a vybudovaním jednostranných nespevnených rigolov z vrchnej strany v šírke 0,5 – 1 m. Navrhovaná rýchlosť je 30km.h-1 (P 5,5/30).

Cesty VC1, VC6, VC7, VC8, VC16, VC18 a VC23 treba spevniť penetráciou-asfaltovaním s rozšírením jazdného pásu na 3,5 m a vybudovaním obojstranného spevneného rigolu v šírke 0,5 m. Navrhovaná rýchlosť je 30km.h-1 (P 4,5/30).

Cesty VC12 a VC20 treba ponechať v súčasnom stave, s upravením jazdného pásu na 3,5 m a vybudovaním jednostranných odvodňovacích rigolov v šírke 0,5 m z vrchnej strany tak, aby bolo zabezpečené odvádzanie dažďovej vody. Navrhovaná rýchlosť je 30km.h-1 (P 4/30).

Vedľajšie cesty VC2, VC3, VC4, VC5 a VC17

Povrch ciest VC2, VC3 a VC4 treba ponechať v súčasnom stave, s upravením jazdného pásu na 3 – 3,5 m a ponechaním 0,5 m širokých spevnených obojstranných rigolov, ktoré treba vyčistiť tak, aby bolo zabezpečené odvádzanie dažďovej vody. Navrhovaná rýchlosť je 30km.h-1 (P 4/30).

Cestu VC5 treba spevniť penetráciou – asfaltovaním s rozšírením jazdného pásu na 3,5 m a vybudovaním obojstranného spevneného rigolu v šírke 0,5 m. Navrhovaná rýchlosť je 30km.h-1 (P 4,5/30).

Cestu VC17 treba spevniť asfaltovým povrchom s rozšírením vozovky na 4 m a vybudovaním jednostranného nespevneného rigola z vrchnej strany v šírke 0,5 – 1 m. Navrhovaná rýchlosť je 30km.h-1 (P 4,5/30).

Vedľajšia cesta VC11

Cestu treba spevniť penetráciou – asfaltovaním s rozšírením jazdného pásu na 3,5 m a vybudovaním obojstranného spevneného rigolu v šírke 0,5 m. Navrhovaná rýchlosť je 30km.h-1 (P 4,5/30).

Navrhované vedľajšie cesty VC9, VC13, VC14, VC15, VC19, VC21 a VC22

Cesty VC9 a VC14 treba vybudovať s asfaltovým povrchom s rozšírením vozovky na 5 m a vybudovaním obojstranného spevneného rigolu v šírke 0,5 m. Navrhovaná rýchlosť je 30km.h-1 (P 6/30).

Cesty VC 19 a VC21 treba vybudovať so štrkom –makadamový povrch s rozšírením jazdného pásu na 3,5 m a vybudovaním obojstranného spevneného rigolu v šírke 0,5 m. Navrhovaná rýchlosť je 30km.h-1 (P 4,5/30).

Cesty VC13, VC 15 a VC22 treba vybudovať s nespevneným zhutneným povrchom so šírkou jazdného pásu 3,5 m a jednostranným odvodňovacím rigolom v šírke 0,5 m z vrchnej strany tak, aby bolo zabezpečené odvádzanie dažďovej vody. Navrhovaná rýchlosť je 30km.h-1 (P 4/30).

Prístupové poľné cesty PC1 až PC6

Cesty PC 2 až PC5 treba vybudovať s nespevneným zhutneným povrchom so šírkou jazdného pásu 4 m bez vybudovania rigolu, alebo priekopu. Navrhovaná rýchlosť je 30km.h-1 (P 4/30).

Cesty PC1 a PC6 treba vybudovať so štrkovým povrchom – makadamovým so šírkou jazdného pásu na 3,5 m a vybudovaním obojstranného nespevneného rigolu v šírke 0,5 m. Navrhovaná rýchlosť je 30km.h-1 (P 4,5/30). Prístupové cesty budú v spoluvlastníctve dotknutých vlastníkov budúcich novovytvorených pozemkov pri danej ceste.

* Rekonštrukcia jestvujúcich a dobudovanie chýbajúcich chodníkov zvýši bezpečnosť občanov a návštevníkov obce tak, že chodník 1 treba vybudovať so štrkom – makadamový povrch a upravením šírky na 1,5 m. Chodník 2 navrhujeme opraviť – vybudovať nový asfaltový povrch s upravením šírky na 1,5 m.

* Vybudovanie všetkých inžinierskych sietí pre bytovú výstavbu - nové bytové možnosti zabráni odlivu mladých ľudí do miest a blízkosť mesta Nová Baňa zabezpečí prílev ľudí do obce, ktorí uprednostňujú bývanie v zdravšom vidieckom prostredí (Obytné územie – Karanky).

Opatrenie 2.2: Rozvoj sociálnej infraštruktúry

Cieľom opatrenia je cez rozvoj sociálnej infraštruktúry poskytnúť prestarnutým občanom obce kvalitné služby v období, keď sú odkázaní na pomoc druhých.

Príjemcom pomoci bude obec, ktorá realizáciou opatrenia prispeje k zlepšeniu stavu obecného majetku v oblasti sociálnej infraštruktúry, čo vytvorí podmienky pre zabezpečenie pomoci odkázaným občanom. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 165 969,59 €. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 2.2 bude obec.

Aktivity:

- budovanie a rozvoj sociálnej infraštruktúry zriadením priestoru sociálnych služieb.

Odporúčané projektové zámery:

- * Rekonštrukcia starej budovy MŠ - komplexnou rekonštrukciou miestnosti vytvoriť dôstojné priestory pre odkázaných obyvateľov obce (penzión, denný stacionár).

Opatrenie 2.3: Rozvoj kultúrnej infraštruktúry

Cieľom opatrenia je cez rozvoj kultúrnej infraštruktúry zabezpečiť zachovanie ľudových tradícií, remesiel a kultúrneho dedičstva.

Príjemcom pomoci bude obec, ktorá realizáciou opatrenia k zlepšeniu stavu obecného majetku v oblasti kultúrnej infraštruktúry, čo umožní ďalší rozvoj umeleckých súborov v obci. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 33 193,92 €. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 2.4 bude obec.

Aktivity:

- budovanie a rozvoj kultúrnej infraštruktúry zriadením dedinského múzea.

Odporúčané projektové zámery:

- * Polyfunkčný dom – rekonštrukciou starej budovy MŠ na polyfunkčné zariadenie vo vhodnej miestnosti sústrediť muzeálne predmety.

Opatrenie 2.5: Rozvoj infraštruktúry pre turizmus

Cieľom opatrenia je cez rozvoj športovej infraštruktúry zabezpečiť aktívne trávenie voľného času deťom a mládeži a ostatným občanom obce zabezpečiť možnosť športového vyžitia po práci.

Príjemcom pomoci bude obec, ktorá realizáciou opatrenia prispeje k zlepšeniu stavu obecného majetku v oblasti športovej infraštruktúry a vytvorí športové podmienky pre všetky vekové kategórie obyvateľov obce. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 33 193,92 €. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 2.5 bude obec.

Aktivity:

- budovanie a rozvoj športovej infraštruktúry.

Odporúčané projektové zámery:

- * Dobudovanie ihriska pre deti predškolského veku umožní mamičkám na materských dovolenkách bezpečnú hru s deťmi v predškolskom veku.

Priorita č. 3: Zlepšenie stavu environmentálnej infraštruktúry

V rámci Priority č. 3 budú podporované tri opatrenia:
Pre realizáciu danej priority je potrebná finančná podpora približne vo výške 14 598 364 €.

Opatrenie 3.1: Protipovodňové opatrenia

3.1.1 V rámci starostlivosti o životné prostredie a pre aplikáciu ekostabilizačných opatrení v rámci plošnej ochrany územia pred povodňami:

- vytvorenie nárazníkových pásov pozdĺž vodných tokov, zatrávnených a ponechaných na sukcesiu za účelom retencie vody a živín, eliminácie znečisťovania vody,
- revitalizácia vodných plôch na nive Hrona ako prirodzených neresísk rýb,
- obnova mokradí a vlhkých lúk v pôvodných lokalitách pozdĺž Hrona,
- dobudovať systém dažďových rigolov zabezpečujúcich ochranu zastavaného územia obce,
- údržba a dosadba zelene pozdĺž toku potokov.

3.1.2 Eliminovať výstavbu MVE Tekovská Breznica.

Cieľom opatrenia je zabrániť výstavbe hate vodnej elektrárne, ktorá sa môže stať priečnou bariérou v toku Hrona a jeho zahrádzovanie ovplyvní prietokové pomery rieky v čase povodňových vodných stavov. Alebo práve táto priečna hať proti prúdu bude príčinou povodňového stavu.

Opatrenie 3.2: Ekologické opatrenia

RBc1 Suchá Bukovina

- zachovanie rozlohy lesných spoločenstiev a úprava druhového zloženia lesných porastov smerujúca k potencionálnej prirodzenej vegetácii.

MBc1 – Karanky

- zachovanie rozlohy lesných spoločenstiev a úprava druh. Zloženia

MBc2 – Pri Hrone

- kosenie lúčnych porastov a odstraňovanie pokosenej biomasy, zníženie a obmedzovanie ruderalizácie, odstraňovanie invázných druhov rastlín.

RBk1 – Hron

- rozšírenie a výsadba brehových porastov s prirodzeným druhovým zložením, údržba porastov a odstraňovanie invázných druhov, čiastočná revitalizácia toku.

MBk1 – Orovnický potok

- údržba porastov a zachovanie veľkostných parametrov prvku.

MBk2 – Zadné Kopanice

- údržba porastov a zachovanie veľkostných parametrov prvku.

MBk3 – Pod Brehmi

- údržba porastov, čiastočná revitalizácia toku, výsadba brehových porastov s prirodzeným druhovým zložením.

MBk4 – Cigánsky potok

- údržba porastov a zachovanie veľkostných parametrov prvku.

IP1 – Horné Kopanice

- odstraňovanie nelesnej drevitej vegetácie a odumretej biomasy, kosenie.

IP2 – Farské

- zachovanie veľkostných parametrov prvku a odstraňovanie odumretej biomasy.

IP3 – Diely

- zachovanie veľkostných parametrov prvku a odstraňovanie odumretej biomasy

IP4 – Na Irečky

- zachovanie veľkostných parametrov prvku a odstraňovanie odumretej biomasy

IP5 – Karanky

- zachovanie veľkostných parametrov prvku, odstraňovanie odumretej biomasy a postupné odstraňovanie agátu bieleho

IP6 – Hustiny

- odstraňovanie nelesnej drevitej vegetácie, odstraňovanie odumretej biomasy a kosenie.
- IP7 – Pod brehmi
- zachovanie veľkostných parametrov prvku, odstraňovanie odumretej biomasy a postupné odstraňovanie agátu bieleho.

Interakčné prvky navrhované

nIP8 – Nad farským a dielmi (0,19 ha)

Charakteristika: líniový interakčný prvok na ornej pôde s protieróznou funkciou. Zaradenie porastu líniovej nelesnej drevitej vegetácie s druhovým zložením dubovo-cerové lesy.

nIP9 – Diely (0,23 ha)

Charakteristika: líniový interakčný prvok na ornej pôde s protieróznou funkciou. Zaradenie porastu líniovej nelesnej drevitej vegetácie s druhovým zložením dubovo-cerové lesy.

nS1 (dĺžka 0,13 km)

Charakteristika: líniový interakčný prvok na ornej pôde pri ceste do Tekovskej Breznice po pravej strane cesty. Vybudovať líniový porast z ovocných stromov (napr. orech, čerešňa, moruša).

nS2 (dĺžka 0,29 km)

Charakteristika: líniový interakčný prvok na ornej pôde pri ceste do hornej časti obce po ľavej strane cesty. Vybudovať líniový porast z ovocných stromov (napr. orech, čerešňa, moruša).

Opatrenie 3.3: Zhodnocovanie

Cieľom opatrenia je naplánovanými aktivitami dosiahnuť ozdravenie životného prostredia, lepší estetický vzhľad obce rekultiváciou plôch verejnej zelene a hospodárnejšie nakladanie s odpadmi.

Príjemcami pomoci bude obec a podnikateľský subjekt, ktorí na základe realizácie jednotlivých aktivít opatrenia zlepšia životné podmienky obyvateľov obce. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 66 387,835 €. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 3.1 bude obec a podnikateľský subjekt.

Aktivity:

- zavedenie separovaného zberu tuhého komunálneho odpadu a bioodpadu,
- ochrana verejnej zelene.

Odporúčané projektové zámery:

- * Vybudovanie obecnej kompostárne, resp. vzdelávaním občanov v oblasti domáceho kompostovania sa zmenší obsah tuhého komunálneho odpadu vyvázaného na verejnú skládku v obci.
- * Rekultivovanie plôch verejnej zelene a neudržiavané verejné priestranstvá - vytváranie pásov zelene pozdĺž komunikácií, malých parčíkov s drobnou architektúrou.

Priorita č. 4: Príprava a rozvoj kvalifikovaných ľudských zdrojov

V rámci Priority č. 4 budú podporované dve opatrenia:

Opatrenie 4.1: Podpora celoživotného vzdelávania.

Opatrenie 4.2: Budovanie informačnej spoločnosti.

Pre realizáciu danej priority je potrebná finančná podpora približne vo výške 33 193,92 €. Výsledkom podpory by malo byť zapojenie 20 ľudí do pracovného procesu na základe účasti na ďalšom vzdelávaní.

Opatrenie 4.1: Podpora celoživotného vzdelávania

Cieľom opatrenia je v súčinnosti s malými a strednými podnikateľmi, investormi a príslušným úradom práce zisťovať možnosti na rekvalifikáciu ľudských zdrojov a zistené potreby realizovať cez možnosti ďalšieho vzdelávania.

Príjemcami pomoci budú obyvatelia obce, ktorí si budú zlepšovať svoje vedomosti a zručnosti na základe ďalšieho vzdelávania v profesiách vyhľadávaných na súčasnom trhu práce. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 16 596,96 €. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 4.1 bude obec ako partner vzdelávacej inštitúcie alebo mimovládnej organizácie organizujúcej vzdelávacie aktivity.

Aktivity:

- podporovať zapojenie občanov obce do rôznych foriem ďalšieho vzdelávania.

Odporúčané projektové zámery:

- * Vytváranie podmienok pre účasť obyvateľov obce na ďalšom vzdelávaní a rekvalifikačných kurzoch pre profesie požadované na modernom domácom a zahraničnom trhu práce.

Opatrenie 4.2: Budovanie informačnej spoločnosti

Cieľom opatrenia je zvýšiť počítačovú a internetovú gramotnosť.

Príjemcami pomoci budú občania obce, ktorí si v rámci aktivít opatrenia zlepšia svoje vedomosti a zručnosti v oblasti informačných a komunikačných technológií. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 16 596,96 €. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 4.2 bude obec v spolupráci so vzdelávacou inštitúciou.

Aktivity:

- podporovať vzdelávanie v oblasti počítačovej a internetovej gramotnosti.

Odporúčané projektové zámery:

- * Vzdelávanie v oblasti informačných technológií pre n-ročných umožní starším občanom prekonať bariéru aktívneho prístupu k novým technológiám a nové vedomosti a zručnosti vytvoria pre nich nové možnosti zamestnania.

f) Analýza finančných potrieb a možností financovania PHRSR obce

Finančná analýza životaschopnosti obce – bonita pre plánovanú podporu podmienenú – 5 % financovaním spoluúčasťou na projekt – s pripočítaním 20 % DPH (ak to bude zverejnené v príslušnej Výzve z hľadiska oprávnenosti resp. neoprávnenosti nákladov), ktorá je predpokladom kvalitného rozhodovania v oblasti finančného a majetkového hospodárenia v záujme zabezpečenia a zvýšenia prosperity územia.

Indikátory rozpočtového a majetkového hospodárenia

Hodnotenie najmä miery kontroly obce nad budúcou úrovňou opakujúcich sa príjmov v rokoch 2011 – 2013. Sú to príjmy rozpočtu, ktoré zabezpečia obci opakovaný príliv finančných prostriedkov každoročne (predovšetkým podielové dane, miestne dane a miestny poplatok, nedaňové príjmy a dotácie na prenesený výkon.) Určitým rizikovým faktorom sú aj podielové dane a dotácie na prenesený výkon zo štátneho rozpočtu, pretože o týchto príjmoch v konečnom dôsledku nerozhoduje priamo obec, ale NR SR a samozrejme celková hospodárska úroveň resp. situácia v štáte. Rast

opakovaných príjmov v určitom časovom rade umožní obci zvyšovať rozsah a kvalitu (úroveň) poskytovaných služieb, ale i spoluúčasť na financovaní projektov.

Medzi základné všeobecné indikátory rozpočtového hospodárenia obce za rok 2010, prostredníctvom ktorých je posudzovaná udržateľnosť a konkurencieschopnosť samosprávy patrí:

- Ekonomická sila obce – indikátor vyjadrujúci pomer celkových príjmov obce na jedného obyvateľa obce,

Ekonomická sila obce v €

$$Esi = \frac{\text{celkové príjmy obce}}{\text{počet obyvateľov obce}} = \frac{623\,6649}{547} = 1\,140,12 \text{ €}$$

- Finančná sila obce – indikátor pre porovnávanie zdrojov príjmov, ktorý slúži na analýzu výšky a štruktúry príjmov. Vyjadruje sumu vlastných príjmov v prepočte na jedného obyvateľa obce,

Finančná sila obce v €

$$Fsi = \frac{\text{vlastné príjmy obce}}{\text{počet obyvateľov obce}} = \frac{91\,794}{547} = 167,82 \text{ €}$$

- Daňová sila obce – indikátor vyjadrujúci sumu daňových príjmov rozpočtu obce (miestne dane, miestny poplatok a podielové dane) v prepočte na jedného obyvateľa obce,

Daňová sila obce v €

$$Dsi = \frac{\text{daňové príjmy obce}}{\text{počet obyvateľov obce}} = \frac{84\,470}{547} = 154,42 \text{ €}$$

- * Finančná stabilita obce – indikátor vyjadrujúci podiel opakujúcich sa bežných príjmov na celkových bežných príjmoch obce,

Finančná stabilita obce v %

$$Fst = \frac{\text{opakujúce sa bežné príjmy obce}}{\text{bežné príjmy obce}} \times 100 = \frac{91\,794}{103\,290} \times 100 = 88,87 \%$$

- * Miera spolufinancovania obce – indikátor vyjadrujúci podiel opakujúcich sa bežných príjmov na celkových bežných príjmoch obce,

Miera spolufinancovania obce v %

$$Msa = \frac{\text{vlastné príjmy obce}}{\text{celkové príjmy obce}} \times 100 = \frac{91\,794}{103\,290} \times 100 = 84,89 \%$$

▮ bežné výdavky obce

108 128

- **Finančná sebestačnosť** obce – indikátor odzrkadľujúci mieru samostatnosti a stability hospodárenia obce. Vyjadruje pomer vlastných príjmov obce k celkovým príjmom rozpočtu obce,

Miera finančnej sebestačnosti obce v %

$$Fse = \frac{\text{▮ vlastné príjmy obce}}{\text{▮ celkové príjmy obce}} \times 100 = \frac{91\,794}{623\,649} \times 100 = 14,72 \%$$

Medzi finančné indikátory hospodárenia s majetkom obce za určité obdobie, prostredníctvom ktorých je možné posúdiť aj schopnosť samosprávy udržiavať a zveľaďovať obecný majetok, patrí:

- **Hrubá majetková sila** obce, vyjadrujúca hodnotu majetku obce na obyvateľa, z ktorej sa dá posúdiť rozvojový potenciál obce,

Hrubá majetková sila obce v €

$$MSH = \frac{\text{Celková hodnota majetku obce}}{\text{Počet obyvateľov obce}} = \frac{837\,293}{547} = 1\,530,70 \text{ €}$$

- **Reprodukčná schopnosť** obce, vyjadrujúca schopnosť obce zabezpečiť prostriedky na reprodukciu majetku,
Reprodukčná schopnosť obce v %

$$RS_o = \frac{\text{Celkové kapitálové príjmy}}{\text{Celková hodnota majetku obce}} \times 100 = \frac{0}{837\,293} \times 100 = 0 \%$$

- **Reprodukčná sila** obce, vyjadrujúca úroveň reprodukcie obecného majetku,

Reprodukčná sila obce v %

$$RS_i = \frac{\text{Celkové kapitálové výdavky}}{\text{Celková hodnota majetku obce}} \times 100 = \frac{509\,310}{837\,293} \times 100 = 60,83$$

Možnosti financovania PHRSR

Naša obec môže vstupovať do ekonomického rozvoja svojho územia najmä:

- mierou zodpovedajúcou dostupným ekonomickým podmienkam, ktoré vytvára obecný majetok s jeho mierou využitia a finančnými zdrojmi, ktorú tvoria príjmová časť bežného a kapitálového rozpočtu,
- schopnosťou vytvárať podmienky pre lokalizáciu firiem v obci prostredníctvom budovania technickej a sociálnej infraštruktúry, ako aj aktivitou manažmentu obce pri vyjednávaní so súkromným sektorom na odpredaj pozemkov a budov,
- medziobecnou spoluprácou a formou združovania finančných prostriedkov pre zabezpečenie podmienok kvality života obyvateľov, revitalizácie krajiny,
- vytváraním verejno-súkromných partnerstiev za účelom realizácie rozvojových projektov.

Samospráva obce má k dispozícii spektrum nástrojov na dosiahnutie cieľov v oblasti rozvoja svojho územia a miestnej ekonomiky:

- finančné zdroje – daňové právomoci, ktoré umožňujú využívať fiškálne stimuly formou miestnych daní, hlavne daní z nehnuteľnosti a miestneho poplatku za odvoz KO a DSO,
- využitie majetku obce napr. na zabezpečenie priestorov na podnikateľské činnosti, príprava pozemkov na podnikateľské aktivity, prenájom nehnuteľností podnikateľským subjektom za nižšie nájomné než trhové, dohody o kolísavom nájomnom,
- marketingové aktivity samosprávy – marketing územia a komunikačný marketing,
- rozvoj infraštruktúry – vlastníctvo resp. výkup vhodných pozemkov a ich vybavenie infraštruktúrou pre podnikateľské účely, ako aj pre domovú a bytovú výstavbu,
- poskytovanie odbornej pomoci a informácií – podnikateľské centrá poskytujúce poradenské, vzdelávacie, informačné a iné odborné služby podnikateľským subjektom v území, poradenské a marketingové programy, školenia a informácie,
- zainteresovanie a spolupráca (partnerstvo, kooperácia, strategická aliancia) rôznorodých subjektov v území a pod.

V záujme zabezpečenia a zvýšenia prosperity územia je potrebné cielene vyvíjať aktivity orientované na zvýšenie príťažlivosti územia so zámerom priťahovať do územia kapitál, podnikateľské subjekty, turistov a pod.

Revitalizácia krajiny svojou výdavkovou stránkou prispeje k rastu HDP o 0,25 % v každom roku realizácie.

2. Programová časť

a) Zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie PHRSR obce

Priorita č. 1: Podpora hospodárskeho rozvoja obce

V rámci Priority č. 1 budú podporované štyri opatrenia:

Opatrenie 1.1: Podpora rozvoja malého a stredného podnikania.

Opatrenie 1.2: Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry služieb.

Opatrenie 1.3: Podpora rozvojových zámerov.

Aktivity:

1. Podpora rozvoja výrobných služieb.
2. Úprava centra obce.
3. Dobudovanie športového areálu.
4. Realizácia zariadenia prírodného tábora vodákov (Iodenice).

Priorita č. 2: Rozvoj a obnova obce

V rámci Priority č. 2 bude podporovaných päť opatrení:

Opatrenie 2.1: Rozvoj lokálnej infraštruktúry.

Opatrenie 2.2: Rozvoj sociálnej infraštruktúry.

Opatrenie 2.3: Rozvoj školskej infraštruktúry.

Opatrenie 2.4: Rozvoj kultúrnej infraštruktúry.

Opatrenie 2.5: Rozvoj športovej infraštruktúry.

Aktivita:

1. Rozširovanie vodovodu v obytnej zóne v obytných zónach.
2. Odkanalizovanie obce.
3. Komplexná rekonštrukcia starej budovy MŠ.
4. Rekonštrukcia miestnych komunikácií.
5. Zabezpečenie technickej infraštruktúry pre nové RD a BD.

A. Rámcové ciele rozvoja bývania na obdobie 10 rokov

1. Kvalifikácia potrieb výstavby nových bytov v členení:
 - 1.1 rodinné domy,
 - 1.2 verejný nájomný bytový sektor, v tom štartovacie byty pre mladé rodiny,
 - 1.3 súkromný nájomný bytový sektor,
 - 1.4 špecifické formy bývania (pre občanov v hmotnej alebo sociálnej núdzi, pre skupiny seniorov, alternatívne bývanie pre občanov so zvláštnym sociálnym postavením ako sú napr. neplatiči nájomného, mladí ľudia opúšťajúci zariadenia sociálnej starostlivosti, občania po výkone trestu, ľudia bez domova pod.).
2. Ciele v obnove bytového fondu a revitalizácii obytného prostredia.
3. Príprava lokalít pre bytovú výstavbu a ich zainvestovanie technickou infraštruktúrou.
4. Opatrenia na skvalitnenie hospodárenia s bytovým fondom.
5. Stratégia zabezpečenia finančných zdrojov na realizáciu zámerov z bodov 1 až 4.

B. Program rozvoja bývania na 5 rokov

1. Kvantifikácia plánovanej výstavby (podľa štruktúry) na jednotlivé roky.
2. Návrh lokalít určených na výstavbu a postupy výstavby – etapizácia na jednotlivé roky.
3. Návrh zabezpečenia technickej infraštruktúry – kvantifikácia finančných nákladov a určenie zdrojov financovania.

4. Návrh cieľov v obnove bytového fondu na jednotlivé roky.
5. Stratégia uskutočňovania cieľov, časový harmonogram postupových krokov:
 - 5.1 schválenie programu rozvoja bývania obecným, resp. krajským zastupiteľstvom,
 - 5.2 stanovenie každoročných cieľov vo výstavbe,
 - 5.3 časový postup prípravy pozemkov,
 - 5.4 návrh zabezpečovania finančných zdrojov,
 - 5.5 stanovenie termínov začínania a dokončenia stavieb technickej infraštruktúry,
 - 5.6 stanovenie termínov začínania a dokončenia bytových stavieb (prípadne aj stavieb občianskej vybavenosti) v jednotlivých rokoch,
 - 5.7 začínanie a dokončenie obnovy bytových domov vo vlastníctve obcí.

Priorita č. 3: Zlepšenie stavu environmentálnej infraštruktúry

V rámci Priority č. 3 budú podporované dve opatrenia:

1. Vybudovanie zberného dvora.
2. Vybudovanie obecnej kompostárne.

Opatrenie 3.1: Ochrana, zlepšenie a obnova životného prostredia

Opatrenie 3.2: Protipovodňové opatrenia

3.2.1 Organizačné

- zostavenie a aktualizácia povodňového plánu podľa nového zákona č. 7/2010 Z.z o ochrane pred povodňami,
- stanovenie záplavového územia,
- vymedzenie smerodajných limitov pre vyhlásenie jednotlivých stupňov povodňovej aktivity.

3.2.1.1

- Zabezpečenie riadnej údržby retenčných (zadržiavacích) nádrží, protipovodňovej línie a zariadení, poldrov a zabezpečenie vhodnej údržby a starostlivosti o vodné toky.

3.2.2 Technické

- 3.2.2.1 vsakovacie pásy po vrstevniciach (pozdĺžne plytké rigoly po vrstevniciach) na zachytávanie dažďovej vody na poliach,
- 3.2.2.2 v svahovitom teréne doplnenú o líniovú zeleň,
- 3.2.2.3 výstavba a údržba malých suchých nádrží,
- 3.2.2.4 vsakovacie jamy,
- 3.2.2.5 budovanie ochranných hrádzí čo najďalej od osi vodného toku,
- 3.2.2.6 vodoholdingy,
- 3.2.2.7 využitie terénnych prehĺbenín a zádržných plôch,
- 3.2.2.8 lineary,
- 3.2.2.9 budovanie malých prietochných vodných nádrží a rybníkov,
- 3.2.2.10 drobné prehrádzky resp. stupne na vodných tokoch, bystrinách, v roklinách či stržiach,
- 3.2.2.11 budovanie objektov na hrádzach na riadené zaplavovanie územia.

Priorita č. 4: Príprava a rozvoj kvalifikovaných ľudských zdrojov

V rámci Priority č. 4 budú podporované dve opatrenia:

Opatrenie 4.1: Podpora celoživotného vzdelávania.

Opatrenie 4.2: Budovanie informačnej spoločnosti.

Aktivity:

1. Vytváranie podmienok pre účasť obyvateľov obce na ďalšom vzdelávaní a rekvalifikačných kurzoch.
2. Internetizácia obecnej knižnice.

b) Inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie PHRSR obce

Orgány obce (starosta, obecné zastupiteľstvo, komisie OZ, HK)

Orgány obce zodpovedajú za systém riadenia pomoci. Rozvíjajú hodnoty na zabezpečenie efektívnosti a účinnosti a ako tieto implementujú prostredníctvom financovania projektov a sú osobne zapojené do rozvoja obce. Orgány zodpovedajú za zabezpečenie rozvoja systému riadenia podpory, jeho implementácie a z trvalé zlepšovanie.

Zamestnanci

Príslušný orgán riadi, rozvíja a sprístupňuje vedomosti, uplatňuje potenciál zamestnancov na tímovej aj individuálnej úrovni, podporuje tímovú prácu na úrovni celej obce, plánuje činnosti na podporu dosahovania cieľov organizácie a efektívneho riadenia procesu strategického plánovania.

Kritériom pre fungovanie modelu v tejto oblasti je, že:

- Ľudské zdroje sa plánujú, manažujú a zlepšujú.
- Kompetentnosti a vedomosti ľudí sa identifikujú, rozvíjajú a udržiavajú.
- Zamestnanci sa angažujú a splnomocňujú majú kompetencie.
- Zamestnanci, starosta, HK a poslanci obecného zastupiteľstva vedú spolu dialóg.

Programový dokument

Obec implementuje víziu rozvoja a strednodobú stratégiu obce prostredníctvom tohto programového dokumentu. Programový dokument sa týka všetkých aktérov a podporujú ho zmysluplné programy, podprogramy a prvky programového rozpočtu.

Kritériom pre fungovanie modelu v tejto oblasti je, že:

- V ňom definovaná stratégia je založená na súčasných a budúcich potrebách a očakávaní zainteresovaných strán, vychádza z kľúčových disparít a stavia na faktoch, ktoré ich odstraňujú alebo zmierňujú.
- V ňom definovaná stratégia vychádza z informácií získaných z monitorovania a hodnotenia.
- Stratégia sa vyhodnocuje a upravuje.
- Stratégia sa rozvíja prostredníctvom procesu strategického plánovania.

Finančné zdroje a partneri

Obec plánuje a riadi svoju spoluprácu s externými partnermi (nielen oblastnej organizačnej štruktúry) napr. s poradcom pre programovanie, projektovanie a inžiniersko-administratívnu činnosť a s využitím verejných ako aj súkromných finančných zdrojov.

Kritériom pre fungovanie modelu v tejto oblasti je, že:

- Starosta obce riadi externé partnerstvo s poradcom pre programovanie a projektovanie inžiniersko-administratívnu činnosť.
- Starosta obce riadi finančné toky podľa VZN o rozpočtových pravidlách (programového rozpočtu obce), zákonov a nariadení.

Opatrenia na realizáciu programu

Starosta obce navrhuje, riadi a zlepšuje svoje procesy s cieľom podporovať politiky a stratégie definované s programových dokumentoch tak, aby nám zabezpečované činnosti boli s ostatnými orgánmi koordinované a prispievali k efektívnosti a účinnosti podpory.

Kritériom pre fungovanie modelu v tejto oblasti je, že:

- Procesy sa systematicky navrhujú a riadia.
- Procesy sa zlepšujú podľa požiadaviek používajúc inovácie, aby sa dosiahlo plné uspokojenie a mohla sa zvyšovať efektívnosť a účinnosť realizovaných projektov.
- Projekty sa vyberajú na základe vopred stanovených kritérií, predpisov a noriem, ktoré vychádzajú z reálnych potrieb obyvateľstva a subjektov pôsobiach na katastrálnom území obce, ale i v prospech regionálneho rozvoja na území mikroregiónu, kraja alebo národno-štátnych záujmov SR.
- Vzťahy s príjemcami pomoci sa rozvíjajú a zlepšujú.

Výsledky

V rámci príslušného programu, podprogramu, priority, opatrenia alebo konkrétneho projektu sa v priebehu jeho realizácie dosahujú výsledky v podmienkach alebo správaní cieľovej skupiny (koneční používatelia).

Kritériom pre fungovanie modelu v tejto oblasti je, že:

- Výsledky nemusia byť kvantifikovateľné.
- Musia sa jednoznačne priradiť stabilnému číselníku (FOI, OKEČ, číselník regionálneho členenia).
- Musia sa získavať pri každom projekte.
- Musia mať očakávané (pred realizáciou projektu) a reálne (v priebehu alebo realizácii projektu) výsledky.

Účinnosť a efektívnosť

O tom, aké sú dosahované efekty plánovanej alebo realizovanej podpory, podávajú informácie pravidelné monitorovanie alebo hodnotiace správy. Tie charakterizujú najmä efektívnosť a účinnosť podpory. Efektívnosť a účinnosť sa skúmajú najmä z pohľadu programovej štruktúry rozpočtu obce a zdrojov financovania.

Kritériom pre fungovanie modelu v tejto oblasti je, že:

- Výstupy, výsledky a dopady sa systematicky zhromažďujú.
- Ku každému ukazovateľu je priradená očakávaná a reálna hodnota.
- Finančné toky sa rovnako monitorujú ako výstup, výsledok a dopad.
- Informácie o efektívnosti a účinnosti sa pravidelne zhromažďujú v hodnotiacich a monitorovacích správach.

c) Finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie PHRSR obce

Východiskom sú disponibilné finančné zdroje a vymedzené opatrenia a aktivity. Konštrukcia finančných tabuliek vyjadrujúcej rozdelenie financií na: programovacie obdobie, priority a opatrenia. Indikatívny finančný plán špecifikuje každú prioritu a na každý rok. Celkový príspevok z fondov plánovaný na každý rok musí byť kompatibilný s príslušným výhľadom a zapracovaný do programového rozpočtu na rok 2011 s výhľadom na rok 2012 až 2013.

Programové rozpočtovanie

Stanovuje výdavky podľa výstupov alebo ich prínosu k plneniu cieľov, ktoré sú dosahované prostredníctvom jednotlivých programov podľa aktuálnej legislatívy o rozpočtových pravidlách. Umožňuje, najmä za predpokladu viacročného finančného plánovania, zvýšený tlak na väčšie prepojenie výsledkov a finančných prostriedkov poskytnutých na ich dosahovanie. Vynakladanie prostriedkov možno hodnotiť porovnávaním dosiahnutých cieľov so zámermi stanovenými vo viacročnom pláne alebo vyhodnotením výsledkov z hľadiska efektívnosti programu.

Programové rozpočtovanie obsahuje:

- pridelovanie finančných prostriedkov na účel, ktorý je definovaný v určitej oblasti činnosti napr. rozvoj ľudských zdrojov alebo zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania atď.,
- spájanie pridelovania prostriedkov s dosiahnutím vopred stanovených cieľov.

Programové rozpočtovanie je prenesenie stratégie do rozpočtu obce:

- štrukturalizuje plánované výdavky podľa výstupov alebo ich prínosu k naplneniu výstupov alebo ich prínosu k naplneniu stanovených cieľov,
- vyžaduje si rozsiahlu aktivitu pri definovaní zámerov, cieľov a úloh pre každú oblasť,
- každý prvok organizačnej štruktúry obce má slúžiť a byť organizovaný vo vzťahu ku svojmu poslaniu a funkciám, ktoré má vykonávať ciele komunity obce pri výkone samosprávnych funkcií prostredníctvom strategického dokumentu PHRSR,
- v procese prípravy rozpočtu sa stanovujú ciele jednotlivých programov v súlade so strategickými cieľmi samosprávy,
- na základe cieľov sa načrtne štruktúra programu, ktorá ukazuje akým spôsobom sa ciele dosiahnu.

Programový prístup k manažovaniu financií v rámci stratégie rozvoja nezahŕňa iba otázku financovania. Ide o systém pre plánovanie, programovanie a rozpočtovanie, nástroj rozdeľovania finančných prostriedkov jednotlivým programom. Plánovanie zahŕňa analýzu zameranú na dosiahnutie cieľov a zodpovedajúcich riešení na ich dosiahnutie. Programovanie je výber cesty s využitím nákladov a výnosov. Vo fáze rozpočtovania sa programovanie premieta do rozpočtu.

Program- súhrn aktivít, ktoré sa vykonávajú na dosiahnutie konkrétneho výsledku: časovo ohraničený, časovo neohraničený.

Východisko pre program – strategický plán PHRSR, viacročný rozpočet, iný dokument koncepčného zamerania napr. Program rozvoja CR, Program na rozvoj domáceho a komunitného kompostovania atď.

Princípy:

- definovanie zámeru
- napĺňanie zámeru prostredníctvom cieľov
- zisťovanie cieľov merateľnými ukazovateľmi

Zámer programu- všeobecne formulované výsledky, ktoré sa majú dosiahnuť plnením programu a je ich možné vybrať z existujúcej dlhodobej stratégie

Cieľ programu - výsledok, dosiahnutie ktorého možno vyhodnotiť a ktorým sa plní zámer.

Indikatívny finančný plán špecifikuje pre každú prioritu a na každý rok finančný prídel. Ide o finančný prídel plánovaný ako príspevok z každého fondu a podľa potreby aj z Európskej investičnej banky resp. Dexia banky a pod., iných finančných nástrojov (pokiaľ priamo prispievajú k príslušnému finančnému plánu), ako aj o celkovú výšku verejných a odhadovaných súkromných zdrojov, ktoré zodpovedajú podielu každého fondu.

Celkový príspevok z fondov plánovaný na každý rok musí byť kompatibilný s príslušným finančným výhľadom programového rozpočtu obce 2012-2014:

Bežné a kapitálové výdavky

P.č.	Názov programu
1.	Plánovanie, manažment a kontrola
2.	Propagácia a marketing
3.	Interné služby
4.	Služby občanom
5.	Bezpečnosť
6.	Odpadové hospodárstvo
7.	Komunikácie
8.	Školstvo
9.	Šport
10.	Kultúra
11.	Životné prostredie
12.	Sociálne služby

Nasledujúce finančné tabuľky vyjadrujú rozdelenie financií na:

- programovacie obdobie 2012-2014,
- priority a opatrenia na rok 2012, 2013, 2014.

Tým sú špecifikované finančné rámce obce podľa rokov, cieľov, priorít, opatrení a zdrojov. Sú logickým vstupom pre finančné riadenie organizačného rámca stanovenej štruktúry PHRSR, ktoré je prierezovým procesom v tomto rozsahu:

Finančná tabuľka programu na programovacie obdobie 2012 - 2014

Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	R Z	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2012	17079375	14232813	10624815	35 433 202	2846562		711640	2846562	
2013	2081756	1734798	1301075	433 694	346 958		86 736	346 958	
2014	1424753	1435632	1076689	1097 898	287 123		71 775	287 123	
Spolu	20585884	17403243	13002579	36 964 794	3480643		870 151	3 480 643	

Poznámka: Súkromné zdroje = vlastné zdroje obce (programový rozpočet vychádza z PHRSR), pôžičky resp. úvery od finančných inštitúcií a iné súkromné zdroje

EIB = Európska investičná banka

Finančná tabuľka programu podľa priorít a opatrení na rok 2012

Priorita opotrebe- nia	Opráv- nené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	R Z	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
Priorita 3	999 711								
Opatrenie 3.1.1	16 999 711	14166426	10624815	35 416 606,3	2833285		708321	2833 285	
Opatrenie 3.2	79 664	66 387	49 790	16 596	13 277		3319	13 277	
Spolu:	17079375	14232813	10624815	35 433 202	2846562		711 640	2846562	

Finančná tabuľka programu podľa priorít a opatrení na rok 2013

Priorita opotrebe- nia	Opráv- nené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	R Z	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Priorita I.									
Opatrenie 1.1	19 915	16 596	12 444	4148	3319		829	3319	
Opatrenie 1.2	19 915	16 596	12 444	4148	3319		829	3319	
Opatrenie 1.3	398 326	331 939	248 951	82983	66387		16596	66 387	
Priorita II.									
Opatrenie 2.1	1204939	1004 116	753 075	251028	200823		50 205	200 823	
Priorita III.									
Opatrenie 3.1.2	120 000	100 000	75 000	25 000	20 000		5000	20 000	
Opatrenie 3.1.3	318 661	265 551	199 161	66 387	53 110		13277	53 110	
Spolu:	2081756	1734798	1301 075	433 694	346 958		86 736	346958	

Finančná tabuľka programu podľa priorít a opatrení na rok 2014

Priorita opotrebe- nia	Opráv- nené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	R Z	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
Priorita 1.									
Priorita 2.									
Opatrenie 2.1	1204939	1004116	753 075	25 1028	200823		50205	200823	
Opatrenie 2.2	50 162	165 969	124 475	41 4991	33 193		8298	33193	
Opatrenie 2.3	50 162	165 969	124 475	41 4991	33 193		8298	33193	
Opatrenie 2.4	39 830	33 193	24 888	8296	6638		1658	6638	
Opatrenie 2.5	39 830	33 193	24 888	8296	6638		1658	6638	
Priorita 4.									
Opatrenie 4.1	19 915	16 596	12 444	41 48	3319		829	3319	
Opatrenie 4.2	19 915	16 596	12 444	41 48	3319		829	3319	
Spolu:	1424 753	1435 632	1076 689	109 7898	287 123		71775	287123	

d) Systém monitorovania a hodnotenia PHRSR obce s ustanovením merateľných ukazovateľov

Cieľom systému je zvýšiť efektívnosť a transparentnosť hospodárenia obce, prenáša prvky zo súkromného sektoru a hodnotenie výsledku aktivít obce.

Systém je založený na plánovaní úloh a aktivít samosprávy obce v nadväznosti na priority a blokovanie disponibilných rozpočtových zdrojov do programu s dôrazom na výsledky a efektívnosť vynakladania rozpočtových prostriedkov. Programové rozpočtovanie je orientované na výstupy, výsledky a výdavky. Jeho koncepcia presadzuje širšie hľadisko a zaoberá sa využívaním zdrojov za účelom splnenia cieľov. Najdôležitejším znakom je orientácia na výdavkovú stranu rozpočtu (s prepojením na náklady) s čím súvisí dôsledná analýza aktivít, určovanie hodnotiacich kritérií ako aj ich následné monitorovanie.

Programová štruktúra rozpočtu je hierarchicky usporiadaná konštrukcia, ktorá je účelne vytváraná vo vzťahu k zámerom a cieľom.

Program možno považovať obrazne za „minirozpočet“, istej kompetenčnej oblasti, ktorú vykonáva obec napr. doprava, kultúra, šport, odpadové hospodárstvo atď. Programy a ich časti sú identifikované názorom a kódom.

Program vo všeobecnosti obsahuje:

- podprogram (ucelená časť programu, ktorá špecifikuje súvisiace tematické a výdavkové skupiny programu),
- prvok – časovo neohraničené bežné aktivity, ktoré „produkujú“ (v rámci ktorých sa produkuje) tovar alebo služba,
- alebo projekty.

Každý program obsahuje:

- zámer (očakávaný dopad),
- cieľ (konkretizovaná predstava budúceho stavu),
- merateľné ukazovatele (nástroje na monitorovanie)
 - konkretizujú efekt, ktorý sa má dosiahnuť plnením cieľov,
 - umožňujú merať, v akej miere sa plnia stanovené ciele,
 - umožňujú vzájomné porovnávanie,
 - môžu byť kvalitatívne alebo kvantitatívne.

Monitorovanie – priebežné sledovanie plnenia cieľov a merateľných ukazovateľov programu počas celého obdobia jeho realizácie. V priebehu rozpočtového roku sa monitorovanie vykonáva k 30. 06.. Výsledok sa spracúva do monitorovacej správy.

Hodnotenie – vykonáva sa po ukončení rozpočtového roka. Hodnotiaca správa je súčasťou záverečného účtu. Poskytuje závery o výstupoch, výsledkoch a celkových účinkoch programu. Monitorovanie realizujú príslušné orgány (starostka, HK, komisie, OZ). Jeho cieľom je zabezpečiť konzistentné a pravidelne dopĺňané štrukturované informácie o plánovaných, realizovaných a ukončených projektoch. Základným zdrojom informácií pre monitoringy sú dáta z monitorovacieho systému, ktoré eviduje jednotlivé projekty, ich financovanie a merateľné ukazovatele.

Zmyslom procesu hodnotenia je sumarizované výstupy získané monitorovaním projektu na získanie informácií o účinnosti a efektívnosti podpory. Tieto informácie sa transformujú do monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré sa vypracúvajú programy, podprogramy, priority alebo opatrenia pri hodnotení programového rozpočtu obce (1x za polrok, záverečný účet).

Merateľné ukazovatele sa priradujú k programovej štruktúre. Zbierajú sa v dvoch časových dimenziách:

- očakávané hodnoty,
- reálne hodnoty.

Fyzické indikátory

Jadrové alebo hlavné indikátory slúžia na meranie okamžitého, strednodobého a dlhodobého efektu realizovanej intervencie vyjadreného vo fyzických jednotkách. Kontextové indikátory sa členia na indikátory výstupu (okamžitý efekt), výsledku (strednodobý efekt) a dopadu (dlhodobý efekt).

Ukazovatele výstupu súvisia s činnosťou. Merajú sa vo fyzických jednotkách (napr. počet km postavenej cesty, počet firiem poberajúcich finančnú podporu, počet poskytnutých školiacich miest atď.)

Ukazovatele výsledku predstavujú priame a nepriame účinky spôsobené programami. Poskytujú informácie o zmenách, ktoré ovplyvnili správanie (alebo plnenie) cieľovej skupiny, ktorá je konečným používateľom podpory. Tieto ukazovatele môžu byť fyzickej (zníženie času dopravy, počet cestných nehôd atď.) aj finančnej povahy (zmena tržieb podporovaného subjektu, zmena produktivity práce, zmena dopravných nákladov atď.)

Ukazovatele dopadu predstavujú dôsledky programu okamžitých účinkov na cieľovú skupinu, ktorá je konečným používateľom podpory.

e) Časový harmonogram realizácie PHRSR obce

Harmonogram realizácie obsahuje rozvrh jednotlivých činností, ktoré vedú k vytvoreniu PHRSR obce v časovej osi horizontu PHRSR a to v členení podľa problémových okruhov takto:

1. Definovanie programov, podprogramov, zámerov, prvkov, projektov, podľa priorít a opatrení na jednotlivé roky.
2. Určenie kompetencií podľa regulačného rámca a procesu.
3. Časový harmonogram implementácie programového rozpočtovania.
4. Rozpočtovanie.
5. Stanovenie výkonnosti vo forme merateľných ukazovateľov (očakávané hodnoty, reálne hodnoty).
6. Monitorovanie (zhromažďovanie údajov).
7. Hodnotenie (sumarizácia výstupov získaných monitorovaním).

Základné charakteristiky poslania:

- poskytuje motiváciu a ducha zamestnancom pri výkone ich práce,
- definuje, prečo obecná samospráva a PHRSR existuje,
- definuje, čo obecná samospráva robí,
- definuje, pre koho obecná samospráva a PHRSR existuje.

Dôležité pre implementáciu sú tieto kroky:

- Pochopenie poslania obecnej samosprávy ako východiskového bodu priamo prepojeného so strategickým plánovaním. Poslanie musí odrážať potreby a hodnoty občanov vo vzťahu ku štruktúre a rozsahu miestnych služieb financovaných z ich daní.
- Definovanie strategických cieľov a programov, rozpracovaním poslania a samosprávy obce a ich bližšie špecifikácie.

Prínosy sú cieľovo orientované rozpočtovanie, prenášanie dlhodobej koncepcie do ročného rozpočtu, zvýšenie transparentnosti použitia verejných zdrojov, zabezpečenie ich efektívnejšieho použitia, zmena systému práce a myslenia.

Realizácia

Programy, podprogramy, projekty/prvky, zámery a ciele sú záväznými ukazovateľmi v prioritách, opatreniach a aktivitách.

Starosta obce počas realizácie na základe splnomocnenia obecného zastupiteľstva môže ich upraviť najmä:

- a) program, ktorý sa formuluje so schválených častí programu (podprogramu),
- b) doplniť podprogram, projekt/prvok do programu, zrušiť podprogram, projekt/prvok,
- c) presunúť program alebo ucelenú časť programu,
- d) viazať výdavky a povoliť prekročenie výdavkov medzi programami, medzi podprogramami programu,
- e) zvýšiť limit výdavkov, ak je financovanie zabezpečené.

Hodnotenie

Je systematická a analytická činnosť, ktorá na základe 5 základných kritérií:

- reflexívnosť,
- efektívnosť a hospodárnosť,
- účinnosť,
- dosah/vplyv,
- udržateľnosť podľa základných indikátorov rozpočtového a majetkového hospodárenia,

poskytuje spoľahlivé závery o výstupoch, výsledkoch, dôsledkoch a celkových účinkoch programu. Účelom hodnotenia je zlepšiť rozhodovací proces.

Rozlišuje nasledovné druhy hodnotenia:

- a) ex – ante (predbežné),
- b) pravidelné,
- c) priebežné,
- d) ex – post (následné).

Všetky typy hodnotiacich správ sa zameriavajú na vyhodnotenie efektívnosti a účinnosti realizovanej podpory.

Pri hodnotení účinnosti sa skúma:

- celkový prínos realizovaných opatrení k stanoveným cieľom,
- vzťah medzi plánovanými a realizovanými opatreniami.